



**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
К-По₂ бр.28/2010**

ТРАНСКРИПТ АУДИО ЗАПИСА

Са главног претреса од 28. јуна 2010. године

КОНСТАТУЈЕ СЕ да су приступили:

- **Оптужени Грујић Бранко и Поповић Бранко, са браниоцима адвокатима: Шалић Миломиром и Перковић Мирославом**
- **Заменик тужиоца за ратне злочине Милан Петровић**
- **Пуномоћници оштећених: Наташа Кандић и Славица Јовановић**

Па, суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес ОДРЖИ.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли нам ту? Јесте. За сутра нам неће доћи сведок под псеудонимом «М» јер је јако болестан. Имамо извештај у предмету па смо онда и отказали сведоку Неђи Млађеновићу за кога је било предложено суочење, доћи ће само сведок Бошњакковић. Добар дан.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добар дан.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли има ту столица? Има, добро.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се на основу члана 251 ЗКП-а у својству стручног лица саслуша доктор Миле Стојковић, генерал у пензији, судски вештак за област руковођења и командовања, организације и функционисања војске и система одбране Републике Србије.

**НАСТАВАК ДОКАЗНОГ ПОСТУПКА
ИСПИТИВАЊЕ СУДСКОГ ВЕШТАКА**

СУДСКИ ВЕШТАК ДР МИЛЕ СТОЈКОВИЋ

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добар дан још једном. Ми ћемо Вас саслушати, значи у својству стручног лица.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте овде дали овај писмени налаз, везано за питања која Вам је суд поставио на основу неких питања која су се наметнула током овог поступка и на питања тужиоца који је и предложио да саслушамо стручно лице. Прво да узмемо Ваше личне податке, значи, доктор Стојковић Миле. Име оца?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добривоје.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рођени сте које године?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: 05. новембра 1949.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: У?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У Светозареву тадашњем, сада Јагодини.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Ви сте по занимању?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Офицер у пензији.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Офицер у пензији. Добро. Да ли сте можда у сродству или у завади са оптуженима?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, апсолутно не познајем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др Миле Стојковић, од оца Добривоја, рођен 05.11.1949. године у Јагодини, офицер у пензији. Несродан, није у завади.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Седите. Ви сте као судски вештак већ положили заклетву је ли тако? Па ћемо Вас ми само опоменути да је давање лажног налаза и мишљења кривично дело и да сте дужни да дате по свим правилима струке свој исказ данас у својству стручног лица. Значи, на основу оних питања која су Вам достављена и на основу анализе писмених доказа у предмету и евентуално још неких доказа које сте Ви по свом овлашћењу могли да погледате у предмету да би одговорили на ова питања, Ви сте саставили овај налаз, странке су га добиле, па ћемо ми сада препустити обзиром да Вас је предложио тужилац, прво тужиоцу да Вас испита. Изволите.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Заменик тужиоца Петровић. Ја сам проучио Ваш налаз као стручног лица о околностима које се дотичу Вашег стручног знања, па ради појашњења ја бих Вам поставио неколико питања, а пре појединачних питања, питао бих Вас у односу на писмени рад који сте приложили овде суду и ми добили као странке, питао бих Вас да ли имате нешто да евентуално појасните, да додате, да би он био нама јаснији и тако даље, да ли Ви имате унапред нешто да нам пре постављених појединачних питања кажете? У смислу овакав рад колико је он у домену Ваше струке и да ли сте могли уопште да поједине закључке овде које сте износили њих

кажете, да ли се ми на њих можемо ослонити као на нешто егзактно или су пак неке нејасноће и Вама остале? Ево, па реците нам уколико тога има.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Поштовани суде, госпођо председавајућа, дакле, оно што би ја можда у некаквом уводном смислу могао рећи, јесте следеће: дакле, суштина мог, моје обавезе и мога задатка онако како сам ја то схватио, јесте да говорим о контексту на основу текста. Хоћу рећи, да покушам да све оно што се негде догађало у неким условима борбених дејстава на било којој територији у било које време, покушам да подведем под оно што се зове доктринарни ставови из докумената односно из борбених правила и упутстава који регулишу одређену материју. Дакле, мој задатак је да покушам да разјасним оно што представља специфичност војне организације, а нарочито унутар тога, оно што је особито за систем руковођења и командовања, који је наравно врло сложен, и врло, врло овај, да кажем незгодан и одговоран. Такође је било важно да покушам да се нађем у контексту онога што се зове концепција и доктрина општенародне одбране. То је један специфичан био систем одбране који је замишљен да се организује у нашим условима у оно време бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, тако да су многе ствари које су се касније фактички догађале, су се и врло их је тешко подвести знате под оно што се зове доктринарни став, упутства и правила која регулишу материју. Наиме, читав концепт такозваног наоружаног народа који се у оно време звао систем опште народне одбране и друштвене самозаштите, јесте конципиран и јесте дакле и припреман и организован да би се пружио отпор некаквом спољном агресору, а не за оно што је се на жалост, догађало и догодило на нашим просторима. Дакле, да ту само скратим, моја је намера била да се што прецизније изразим на основу оних факата и чињеница које имам значи у литератури и онога што сам у судским списима могао пронаћи. То је једно, друго, имам једно извињење, заправо не извињење него је чисто једно техничко питање, када сам обрађивао проблематику на 14 страни једног мобилизацијског развоја, дакле, стицајем околности нисам добио страну 14, где је у мобилизацијском развоју поменута Зворничка бригада и ја сам мислио да је то некаква грешка или можда и намера не знам, међутим, није, очигледно приликом, лапсус је био приликом копирања материјала, тако да је то сад у реду и види се ту основни елементи мобилизацијског развоја бригаде, што апсолутно и не одступа од става и мишљења које сам поводом тога имао. Једино што могу да кажем то је још да додам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То је 12 страна?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је 14 страна овог акта који смо проучавали.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да, а 12 страна налаза Вашег?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, јесте, претпостављам заправо, сад ћу да видим.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Стоји да се не налазе подаци о Зворничкој бригади, а њих има.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да, ето то је. Дакле, то је то што сам желео да кажем унапред са основном намером, значи, нисам ни на страни одбране ни на страни тужилаштва, једноставно сам на страни суда да покушам да дам максимум са своје стране да бисте имали јасну визију и представу шта се то догађало, односно какве су то специфичности у тим тананим односима командовања, руковођења и осталог. Ево толико што се тога тиче. Имам само још једну малу само дигресију, то је, ради се о овим јединицама које су под војно територијалном командом. Знате, после пада да тако кажем, концепта општенородне одбране и када је дошло до деструкције читаве организационе структуре оружаних снага, остала је једна велика компонента бивше територијалне одбране, дакле, коју је требало на неки начин ставити и држати у функцији, ставити у функцију, односно под команду. То је учињено у Савезној Републици Југославији на тај начин, а видим и овде дакле, аналогно таквом моделу руковођења и у Републици Српској, дакле, све јединице војно територијалних органа које су преостале, а оне фактички нису формиране, знате оне су, то су само преостале јединице територијалне одбране месних структура, јер је њих сада требало такође држати под командом, под системом и није постојало никакво друго решење него да се оне инкорпорирају односно уврсте у систем руковођења под војно територијалним органима. То је врло значајно. Зашто? Зато што знам добро из посла, касније у току службе када смо стицајем околности и ја био у прилици да конципирамо нову политику одбране и нова стратешка документа у Савезној Републици Југославији, такав модел руковођења није био са симпатијом прихватан, знате. Једноставно, једноставно то је било једно изнуђено решење као такво, нисте могли никако другачије да вежете те јединице, а морате их везати. Но, срећом, даљим процесом професионализације то се даље губи, то сад више није проблем ни овде, а видим ни.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А од кога није био са симпатијама?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Са стране највиших командних структура, дакле, Генералштаба, Министарства одбране, команданта стратегијских групација и тога, јер је то један технички кажем проблем који знате, имате негде неку структуру војну која вам није под некаквом условно да кажем врховном да кажем овом вертикалном, она јесте у сваком случају, али је нисмо гледали са симпатијом.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте рекли у налазу да су то те јединице сеоске чете које су директно под командом команданта Војно-територијалне команде оптуженог Поповића.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је и то је било решење, а само да додам још само то и овај више не бих ништа говорио, прибегло се таквом моделу знате само из простог разлога што је, што су се у току условно да

кажем свих тих оружаних сукоба појавили проблеми мобилизације, имали сте много велики проблем ангажовања људства из резерве и више секретаријати за народну одбрану који су тада били технички носиоци тих послова, нису могли те послове квалитетно да одрађују унутар њих нарочито те управне структуре које су за то биле задужене и зато се прешло на један систем формирања војних да кажем, вратила се та мобилизацијска, елемент мобилизацијске активности, која се зове позивање у војне јединице из резерве, вратила се условно да кажемо под војну капу под војни патронат, ето то је било разлог због чега су те јединице остале под војно територијалним органима. Ево толико, за сада.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Овде је значајан део у Вашем стручном раду овај, посвећен преформирању Штаба територијалне одбране Зворник у Зворничку бригаду и ту су наведени одређени документи, а ја бих Вас питао нешто да идемо редоследом, када се поставља командант Штаба територијалне одбране, води ли се ту рачуна о његовим стручним способностима, да ли то у конкретном смислу подразумева да то буде војно лице са војно-стручним знањем или и не мора?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У принципу се увек водило рачуна и води и дан данас рачуна за свако постављење било ког старешине о томе каква је то личност, да ли има пре свега војно-стручна знања, какав је његов морални лик, дакле, његов профил личности и у сваком случају се тежило да се покуша, уколико кадровско решење може да задовољи односно има капацитета, увек то треба да буде војно лице. У изузетним случајевима то може бити и грађанско лице, конкретно, у ратним условима када развијете ратну армију, када немате довољно капацитета активног војног састава, Ви то ћете учинити са резервним старешинама, дакле, резервним официрима, а шта више, ако се чак деси у неком даљем току дејства да немате тих могућности, Ви ћете посегнути и за цивилном структуром, наравно, опет ћете бирати што можете више стручно лице, дакле, прилагођавате се фактичкој ситуацији са основном тенденцијом да Вам првенствено буде искоришћен капацитет војнога лица и његово стручно знање и његов морални профил.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: У погледу одговорности за припремање, организовање, руковођење, ако пак на једно такво место команданта Штаба територијалне одбране дође лице које нема војно-стручна знања, стицај околности, да ли се ту поставља неки паралелизам у смислу које би лице војно-стручно одговарало, а ово само вршило ту функцију? Или нема умањења одговорности, без обзира што је такво лице са недовољним стручним знањем?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Што се тиче квалитета и обима одговорности, ту се у принципу ништа не може да промени, не можете Ви због тога што сте поставили цивилно лице или неко војно лице које је мање интелектуалне моћи, условно да кажем је ли, да му умањите њену одговорност, то апсолутно не стоји. Дакле, одговорност је потпуна и она не

зависи од војно-стручног знања, али једна друга ствар ту постоји, дакле, виша команда, дакле, претпостављени који је поставио такво лице на такву дужност је у изузетно великој обавези да надомести то његово и да увек о томе води рачуна хоћу рећи, да га школује, дошколује, да га значи едукује за одређену ствар, чак и у ратним условима. Ако знате да Вам је командант или командир или било која личност у команди «танка» условно да кажемо је ли, а немате другу могућност јер сте у фактичкој ситуацији таквој да морате то попунити, онда ћете Ви првом приликом што пре можете да вршите едукацију. Позваћете га у команду, послаћете му стручно лице, послаћете му некога ко ће му помоћи око тога, тражићете што више информација од њега и што више му информација давати, дакле, да покушате да премостите то што се зове недостатак његовог војно-стручног знања. Још једном са подвлачењем, што се тиче одговорности, ту умањења нема.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Код постављења таквог лица, дакле, команданта Штаба територијалне одбране за територију једне општине, ко је надлежан да то уради?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дакле, ми смо имали један специфичан систем у систему, под систему руковођења и командовања, што се тиче друге компоненте оружаних снага, дакле, територијалне одбране, мислим да је и Вама познато, али можемо да поновимо, дакле, за разлику од оперативних састава, за разлику од Југословенске Народне Армије која је имала један како да кажемо, систем директне вертикале, вертикалног система руковођења односно командовања, где сте имали од командира одељења до врховне команде потпуно устројен однос на принципу субординације, у територијалној одбрани сте имали једну специфичност у том смислу што је се такав концепт такозваног наоружаног народа како смо га ми схватили односно развијали, нарочито после '75-их, '76-их година, после слободе и тако даље, маневара, имали сте једну двојност, дакле, на једној страни имате командну линију и командну одговорност где вам свака територијална јединица, односно сваки старешина на челу територијалне јединице одговара по вертикали команданту вишега нивоа. Дакле, командант територијалног одреда рецимо или штаба територијалне одбране одговара команданту зонског штаба. Командант зонског штаба одговара команданту републичког штаба, командант републичког штаба за употребу својих јединица одговара, дакле, говорим о употреби јединица, одговара врховној команди. То је видите нешто што је аналогно и потпуно условно да кажем, идентично правом војничком систему руковођења који иде по вертикали од првог командира одељења до врховне команде. За разлику од ЈНА сада имате још једну одговорност која иде по хоризонтали, управо због тога што је то наоружани народ, знате, и таква је замисао била да свака од тих командних структура мора истовремено по својој хоризонтали да одговара друштвено-политичкој организацији која је условно да кажем, њу формирала знате. Дакле, имате двоструку одговорност, за употребу, за директно командовање, дакле, ону,

ону оперативну линију командовања, значи, командант штаба територијалне одбране, командант зонског штаба, командант републичког штаба, врховна команда, а у хоризонтали имате значи: одговорност команданта општинског штаба рецимо, општинској структури конкретно, управној структури општине одговара за шта? За организацију, за поуну, за припрему, за дакле, дакле, то је та специфичност која је на жалост, таква каква јесте, она није у духу правог класичног војног организовања, зато и јесте специфичност овога што се зове што се тада звала концепција опште народне одбране јер је требала да ангажује огромну масу људи, односно требало је да ангажује сваку институцију унутар постојећег друштвеног система и због тога је значи ето да кажем неко ко је то конципирао, мислим неко, то су значи војни експерти и политичко руководство тадашње Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, нашли за сходно, значи да се ангажују све организационе структуре у друштвеном систему и због тога је та хоризонтална веза дакле, била успостављена на линији рецимо општински штаб територијалне одбране – општинско руководство. Али са једном прецизношћу у том смислу да значи општински штаб односно општинско руководство нема право оперативног наређивања употребе те јединице, дакле, конкретно председник општине, председник извршног већа или већ било која личност у структури, управној структури општинског органа није имала право да нареди команданту територијалне одбране употребу јединице. То је могла да учини само виша претпостављена команда, дакле, командант зонског штаба или командант републичког штаба, или конкретно врховна команда која је била оличена у председништву, ондашњем председништву са техничким елементом Генералштабом и делом Савезног секретаријата што чини технички елемент врховне команде. То је врло важно, а за саму употребу значи јединице искључиво одговара командант тог општинског штаба. Да би он могао да употреби ту своју јединицу у борбеним дејствима или у неким неборбеним других врста, али се ради о употреби јединице, дакле о наређивању да она нешто уради, било да је борбена активност, било да је неборбена активност. Дакле, она, тај командант има извор информација односно има претпостављеног који ће му то наредити. Још једном подвлачим, командант зонског штаба или републичког или врховна команда, ако тога нема, постојало је нешто што се у такође концепцији тој нашој тако развијало, то су такозвани директивни задаци. За разлику од Југословенске Народне Армије, дакле, од оперативне војске, која је практично функционисала на принципу, наређење, наредба, дејство, у територијалној одбрани сте имали и могућност да вам такозваним издавањем директивног задатка ви имате једну општу визију да ту на тој територији требате да урадите одређене послове. Конкретно, зато што се читаво ратиште, ондашње југословенско ратиште делило на оно што се зове фронт, дакле, судар са агресорским снагама, имали сте део привремено запоседнуте територије, имали сте део властите позадине. Тамо где сте у властитој

позадини и тамо где сте у на пример, запоседнутој територији, тако смо је ми формулисали тада били у то време и законским нормама и доктрираним документима, није престајала борба и није смела да престане борба и морале су остати неке јединице. Које? Пре свега, територијалне, јер су оне знале позицију, знале су ситуацију, знале су путеве, знале су људе, и тако даље, и тако даље. Дакле, они остају тамо, па пошто остају тамо, њима треба давати задатке. Врло је тешко комуницирати у таквим условима, тешко је рецимо због електронског извиђања, ометања и тако даље, хватања курирских веза и већ не знам чега, зато Ви дајете директивни задатак тој јединици која остаје на ПЗТ-у и она има за један одређени период јасну визију да он ту, шта он треба да уради. Значи, генералну ствар да води борбу, генералну ствар, значи, да деструира да руши тај систем, тог агресора који се ту нашао је ли, а начин употребе јединице то је његова сад ствар.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Извините, а ко директивне задатке издаје? Значи, тај зонски или регионални штаб?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је. Неко виши, јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Да ли сте Ви само да мало овај, приђемо овој нашој оптужници, да ли сте Ви овде имали ситуацију да утврдите да ово, да ово може да се карактерише као привремено запоседнута територија?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па не би ово.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Под контролом агресора.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ово не може да се тако, то апсолутно није, ја само говорим нешто што је доктрирано постојано, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Теоретски могуће.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Знате, а ово је специфичност своје врсте где би, опростите госпођо судија, ја сам и рекао да било који доктрирани документ па и нормативни акт који третира организацију и функцију система одбране, није био конципиран, односно нисмо се припремали условно да кажем, за грађански рат већ за овај агресију.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Дакле, општинске структуре власти не могу издавати наређења.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: О употреби јединице.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: О употреби јединица преко општинског штаба територијалне одбране, без обзира што се оне налазе ту, а могу ли поставити неке захтеве?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Апсолутно. Сваку врсту захтева, сваку врсту захтева. Све што се тиче чак и едукације, припреме, материјалног обезбеђења, логистичке подршке или било чега другог знате, су увек у тој да кажемо, комуникацији и тај је командант био условно да кажем стешњен ту, знате, он је увек био у обавези према, према тој општинској структури, али само у оном смислу до употребе јединице, значи, све друго је могло.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Има ли командант општинског штаба територијалне одбране обавезу да о неким активностима на тој територији обавести општинске структуре власти или да постави неке захтеве?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Имао је, имао је обавезе, примера ради, рецимо мирнодопско време, он хоће да организује позивање и које се завршава рецимо нека, неколико дана обуке рецимо завршава са бојевим гађањем, увек је у обавези и то је и коректно да се општинске структуре обавесте да ће ту тада и тада бити дигнута та и та јединица из тог и тог ОУР-а рецимо, пошто знате да је то било и на принципу овога радног организовања и на принципу територијалног, тако да кажем, и увек је био у обавези да извести општинску структуру шта се то догађа на територији општине.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: И сад да кренемо око ове примопредаје дужности, па сте Ви објаснили ту да је преформирање Штаба територијалне одбране Зворник наложено наређењем команде Источно-босанског корпуса па.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Број тог документа и датум, а потом тај рок од 4 дана као задато време за преформирање команди и јединица, и извршење те примопредаје дужности која више симболичног карактера примио-предао, е овај, касније сте говорили о томе да се констатовало према документима да те примопредаје није било између јединица на терену па сте навели и којих и тако даље, е, шта можете да нам кажете овај, кад се то, кад се то заиста деси, ко онда одговара за те јединице које нису претпочињене новој команди? Да ли је то ранија команда или је и њена обавеза престала?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Овако, да, јасно ми је.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Ја се извињавам, примедба, председнице већа, да ли неко одговара? Односно, да ли одговара уопште, то је прво, па онда можемо евентуално.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Одговорите, одговорите слободно.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Читав систем руковођења и командовања јединицама које је изузетно озбиљан посао јер се ради о крајњим губицима живота је ли, никад не сме да се посматра нити се икад посматрао, нити се икад третирао у било ком документу доктрираном као неки испрекидани процес, то се никад није могло. Он се увек схватао у једном тоталном континуитету. Што практично значи да никад не можете рећи зато што се врши примопредаја дужности између команданта новоформиране бригаде Благојевића и рецимо команданта штаба Територијалне одбране да је ту вакуум простор да је ту неки интересум и да ту нема одговорности. Не. Одговорност постоји до момента до кад је наредбом наређено. Акт о примопредаји дужности дакле, записник о примопредаји је само формализовани акт који може да се, да се потпише и не мора да се потпише, суштина је у наређењу више команде. Ви морате покривати то сопственом одговорношћу до последњег секунда који вам је у

наредби одређено, ако је вама дато да од 30.05. до 02.06. предате дужност ви се сматрате одговорним до 02.06. и ту нема бога оца.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Тај који предаје дужност?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тај који предаје дужност. Без обзира што примопредаја се може извршити и 01-ог наравно, све је то техничко питање, али ако се није извршила, одговорност старог команданта се протеже све до краја ове, овога термина последњег да кажемо момента, секунда које је дато, дато у наредби, јер не може и не сме да се дозволи да систем руковођења трпи условно да кажем прекиде. И ви не можете новог команданта обавезивати знате, а да старог не обавезујете или обрнуто. Дакле, правинска одредба јесте да Вам стари командант одговара до оног момента до кад му је у наредби наређено. Ако је он у техничком смислу успео да построји јединице, да построји технику, да се то све испрегледа и да се заврши посао пре него што је терминолошки условно да кажем, одређено, он је тиме завршио свој посао и само је потврдио себе са формализованим актом, дужност предао дана тог и тог. И тада му престаје његова одговорност знате. Али, као што код вас у праву постоји у уговорном односу нешто што се зове формални акт и нешто што се зове конкретан договор, облигациони договор између, оно када сагласност воља када је постигнута то је суштина. Дакле, оног момента када је командант један другоме пружио руку и постројена јединица, или је нису постројавали, то сад све зависи од тога како су они то урадили, знате, требали би да построје јединице, требало би да то буде у једном званичном кору, званичном једном, једној поставци, оног момента када се поздрави један другом рука-руци, тог момента престаје дужност старог или ако не жели руку да му пружи из одређених разлога или једноставно није васпитан у том неком смислу, је ли, онда ће он то учинити са актом, са потписом. Ако и то није урадио, он ће рећи довиђења-довиђења. И остале старешине ће рећи довиђења, готово је. Са тиме је, тог момента је престала значи обавеза старог команданта, а почиње новог.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли се то односи само на оне јединице које му предаје је ли тако?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Које му предаје, тако је, а он тачно зна шта му се предаје.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Оне чете сеоске што сте рекли, што је остало.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Што се тиче сеоских чета, оне су остале под штабом територијалне одбране. Зашто? Зато што у формацији.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Мени је то било јасно, али ево сада имамо из ове одлуке од 16. јуна, ја се извињавам тужиоцу, али по закону имам право да ускочим да бисмо једну област, значи, ову примопредају би волела да завршимо да се не враћамо.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Госпођо судија ја немам ништа против.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Што се мене тиче, можда ће друга страна имати, не знам за тужиоца. Хтела сам да Вас питам, а шта значи уколико нема потписаног акта о примопредаји, да ли то нешто говори?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ништа не мења.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не. Да ли то Вама уопште нешто говори?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Говори вам само то да, ево шта говори, говори да или неко није имао довољно техничке културе, или је неко једноставно, како бих Вам рекао, учинио себи лошу услугу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Онај ко прима или?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Онај ко предаје.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Онај ко предаје?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Онај ко предаје, дабоме, јер онај ко прима, он тад прими, мада је и он у сличној ситуацији јер шта може да се догоди? Може да се догоди да му овај каже све је у реду, ја имам наоружања толико, имам тога толико, имам муниције толико и тако даље, а касније се испостави да уопште нема то, знате? И да се покрене поступак против овог новог команданта који је примио дужност, а није извршио примопредају квалитетно, зато је важно да се и тим формализованим актом покрије тај акт примопредаје дужности и сваки паметан командант ће ипак тежити и желети да «потпишите ми овде» и онда смо решили проблем. Једноставно смо и једног и другог заштитили јел?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И само још једну овде интервенцију, Ви као стручно лице у смислу одредаба ЗКП-а имате право да постављате и питања оптуженима. Значи, уколико Вам је нешто нејасно, а ми Вас питамо, а треба Вам њихова нека повратна информација.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Хвала Вам лепо. То нисам знао и покушаћу да користим то.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Слободно значи Ви имате право и да присуствујете на пример, у фази истраге када се користи тај институт стручног лица и испитивању оптужених, значи, уколико Вам фали нека информација, на основу које треба да пружите одговор, Ви можете да тражите нека разјашњења.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да. Хвала лепо, то ће се вероватно користити јер је потребно зато што видим да је проблем доста сложен и претпостављам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да. Ево само још нешто о примопредаји. Да ли сам ја добро схватила да примопредаја се врши између ефективних команданата?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Оперативних снага.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је и у принципу то се врши по правилима, стројевом правилу овај, односно по правилу службе унутар тога по стројевом правилу, где се постројава званично јединица знате, то је завршни акт, завршни чин, када ви имате читаву формацију пред собом, осим

оних јединица или снага које су вам негде на неком задатку или на стражарској дужности или негде на положају и тако даље, али ви бар симболично постројавате то, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не. Интересовало ме је по правилима војне доктрине, ко врши примопредају. Јер, ево ја ћу Вам сад предпочити, а можда ће интервенисати касније оптужени, овај, Бранко Поповић је лице које је било према наводима оптужнице командант Штаба територијалне одбране које није служило војску. Значи, нема никаква војна знања, а обављао је ту дужност, а друга ствар, он каже да је он био само командант команде штаба а да није имао под собом јединице. Је ли то могуће?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Пазите, то није могуће.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, да постоји неки одред, неки одред који има јединице, али који одред везе нема са њим, да он командује практично штабу, да ли је то могуће?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дакле, говорим о принципијелној ствари, апсолутно не упућено господину или било коме појединачно, дакле, дакле, још једном то питање. Незнање, као што се код Вас каже, незнање шкоди. Дакле, Ви ако нешто не знате у тој својој организацији то је на Вашу штету и ако сте примили дужност, ако сте преузели дужност онда сте у обавези да се едукујете. Ако не знате неке ствари, онда имате неког у штабу кога ћете питати. Ако немате у штабу некога кога можете да консултујете поводом тога свега, онда ћете питати вишу команду знате. Дакле, не може једноставно то незнање не може да прође условно да кажем, јер су то изузетно озбиљне ствари, дакле, ради се о командовању људима и употреби огромних средстава, тако да је то концепцијски доктрирано тако замишљено.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Изволите тужиоче.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Сад да пређемо овај, на другу област, а то је састав те територијалне одбране. Ви сте рекли да у тај састав територијалне одбране улазе и дакле, снаге редовне полиције, па мене интересује да ли је потребна нека одлука неког органа неког старешине да се то њима каже, или је то овај, да кажем по природи ствари у принципу, како се то практично ради?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У принципу војна полиција као елемент као део организационе структуре било које јединице, било ЈНА, било територијалне одбране је ствар како да кажем принципијелна, дакле, организациона. Сасвим је свеједно да ли је војна полиција у оперативној војсци или територијалној одбрани. Свака јединица територијалне одбране, да се сад фокусирамо на њих, која у својој формацији људској формацији има предвиђену војну полицију, она је у миру формирала. Ако је није имала, а има је формирану рецимо за ратне потребе, она ће је домобилисати. Значи, она ће из резервног састава сачинити ту организацију. Дакле, нема никакве разлике између војне полиције у оперативној војсци, у ЈНА конкретно или у територијалној одбрани, сасвим је свеједно. И нема никакве потребе да вам било ко наређује о томе да ли је вама потребна војна полиција или не, јер то

имате у вашој формацији, људској формацији, знате, постоји материјална формација јединице, људска формација. Окрените и видите имам то и то. Где ми је војна полиција? Немам. Зашто немамо? Нисмо је развијали. Како нисмо развијали? Нисмо имали те снаге. Дајте одмах толико и толико. Тако ради сваки командант који зна значај и вредност војне полиције за потребе задатака који му предстоје или који су у току. Ако у конкретној ситуацији значи, констатује да му је потребна и постоји и такав моменат, да му је потребна војна полиција, а немају формацију знате, због специфичности те јединице која је обављала неке, била заправо предвиђена за неке сасвим друге задатке па није имало потребе за војном полицијом, а сада се нађе фактичка ситуација да је потребна војна полиција, он ће одмах тражити од претпостављеног разрез за домотилизацију односно допуну формације и предложиће допуну формације, ако не може од те команде да добије и да каже на основу фактичких задатака и обавеза које имам у зони сопствене одговорности такве и такве врсте, ја имам потребу за тим и тим, молим Вас да ми се одобри организација рецимо вода или чете војне полиције. Шта више, он чак ако га, ако му ратна ситуација то налаже, он може сам да предузме знате те мере и са својим актима да то све уреди, а да вишу претпостављену команду само обавести о томе и да каже, принуђен сам због тога и због тога да формирам између и војну полицију због тога и због тога, молим потврду о томе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, командант може да због својих потреба формира...

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Апсолутно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: ..војну полицију, на нивоу чете или неке формације.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дакле, то је конкретна ситуација када он у својој формацији људској нема то већ конципирано, односно антиципирано, ако има, само то извршава, а ако нема, а има потребу, он ће то да уради.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Добро. Мислио сам овај, пре свега, на редовну полицију па тај њен однос, али Ви сте прешли на војну полицију па ћемо наставити са тим па ћемо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Извињавам се, можда нисам добро разумео, поновите питање.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Па ћемо се вратити само због питања.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Тужилац је кренуо са редовном, цивилном полицијом.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А цивилна? Добро, добро, може и то.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Не, да завршимо са војном полицијом пошто сте овај кренули тим и у вези с тим мислим да нешто треба разјаснити. У војно организационој стручној и тој структури територијалне одбране општине, које све јединице постоје и при којој јединици се може формирати нека

јединица полиције, а при којој се она не формира или овај се она формира као засебна јединица па кад се формира као засебна јединица, коме одговара, а ако се формира при некој јединици, коме одговара и како се то наређење дистрибуира овај до командира војне полиције?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јасно. Што се тиче војне полиције, то је један специфичан да кажем део у роду пешадије, намењена јасно по ВЕС-у зашто је, и немају потребе све јединице, нису имале потребе све јединице да имају у свом саставу војну полицију. Конкретно, рецимо, имате позадинске елементе позадинске снаге, односно позадинске јединице које немају никакву потребу за војном полицијом јер ће се ослањати за такву потребу на јединице војне полиције из више команде знате. Имаћете јединице електронског извиђања, ометања, које немају потребе за тим, имате диверзантске јединице које немају потребе за војном полицијом у том класичном смислу разумете, него имају потребе да организују своје диверзанте овакве, онакве, или већ не знам кога, знате. Дакле, није императив организациони да војна полиција постоји у свакој јединици, то је специфичност која се ценила, а то је ценила у то време виша команда, дакле, по нивоу у општинској структури, зонски штаб, односно републички штаб, односно врховна команда и давала директиве за такву ствар, али је наравно увек потицала предлог за формацијом увек потиче одоздо и увек се пита тај нижи ниво, конкретно рецимо општински штаб ТО, када се дође на реферисање, рецимо годишње реферисање о борбеној готовости и између осталих, он га пита, молим вас, рецимо, претпостављени га пита, да ли у вашој формацији функционише све квалитетно како треба? Да ли имате потребу за неком променом, јер то се догађа и у мирнодопско време, а посебно у ратно време се догађа. Нарочито рецимо кад треба да реагујете због других ствари, нарочито због борбених елемената, па вам треба рецимо противоклопне снаге, или вам требају инжењеријске снаге, дакле, ту морате бити флексибилни. Наш систем је дозвољавао ту флексибилност.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Линија командовања ме интересује само до командира војне полиције.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: И њена употреба.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Потпуно је јасно да војном полицијом командује опште војни старешина у командном смислу. Значи, ако имате вод војне полиције, њему командује командир вода тим полицајцима, тај командир вода одговара свом команданту те оперативне јединице унутар чијег је састава. Али због специфичности онога што се зове активност и делатност војне полиције, ми смо имали још једну линију такозваног стручног руковођења, која је потицала од органа безбедности. Зато што су активности војне полиције углавном везане за те безбедносне, обавештајне и контраобавештајне активности. Пошто су оне врло сложене, онда је се прибегло ситуацији, то није само наш, то је општи, општи принцип

у свим армијама света, да вам начелник безбедности у некој командној структури врши стручне послове, он стручно руководи са том војном полицијом. Шта то значи? То значи да он припрема предлог са командиром овим, командиром вода и каже њему «дај ми предлог о употреби тог вода, полиције, треба да урадимо тај и тај задатак» саслуша њега, дакле, начелник безбедности, па му онда начелник безбедности каже «слушај, ја мислим да је боље овако, овако, овако, урадићемо тако». Да ли ти је то јасно? Јесте. Јел ти треба допуна? Не треба. А онда тај начелник безбедности у команди предлаже употребу те полиције и каже «да бисмо тај вод или ту чету употребили, мој предлог је такав, такав» команданту, и командант опште војни, одлучује о томе у оној својој заповести у тачки трећој и тачки заповести када каже «одлучио сам ангажовати снаге за то, за то» иза тога одмах следе и наредбе свим осталим структурама. Дакле, да скратим, битно је да одговорност тече по линији командир вода полиције, командант јединице унутар које се налази, а у стручном смислу иде линија преко начелника безбедности, која нимало није занемарљива, нажалост, али је то тако. Зашто? Зато што је начелник безбедности у јединици изузетно како бих вам рекао, респективна личност за све војне полицајце у инфраструктури доле, нарочито и за командира, јер му тај претпостављени практично по стручном смислу је ли, у том стручном, овај специјалистичком руковођењу од њега му зависи много ствари, рецимо конкретно за његов даљи развој, за његово даље школовање, за оцену његове способности и тако даље. Јер он увек команданту главном предочава и предлоге и све остало у погледу тога. Дакле, видите колико је то важно и због тога је сваки командир полиције увек морао строго да води рачуна какав је став и мишљење начелника безбедности и она је изузетно важно али, пресеца опште војни командант и он одлучује.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Ако је јединица војне полиције формирана као самостална јединица.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Које одговара?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Онај ко је формирао. Дакле, ако ви имате батаљон војне полиције у армији, што је обично, обично било, он одговара тај командант батаљона одговара команданту стратегијске групације, дакле команданту армије. Ако имате чету војне полиције, коју је формирала нека бригада рецимо, било које врсте да ли територијалне одбране, да ли ЈНА, командант тог, те чете одговара команданту те јединице која га је формирала. Дакле, команданту било територијалне бригаде, било команданту штаба територијалне одбране у зависности која је у питању јединица, јер ми смо у територијалној одбрани, да Вас и ту подсетим, имали две организационе неке структуре које су специфичне, имали сте такозване јединице маневарске структуре и јединице просторне структуре. Ове такозване просторне структуре то су биле мање јединице, чете, одреди,

водови, чете, до одреда отприлике које су више биле позициониране на територији и да ту остају и да ту врше своје задатке, а ове територијалне јединице, маневарске структуре које су биле бригаде и више, чак и дивизије, оне су биле маневарске способније и оне су се кретале, оне су и ван територије своје чак и Републике су имале своје задатке. Према томе, сасвим је свеједно значи, да ли је тај вод, та војна полиција из једне или друге структуре, он одговара ономе команданту који га је формирао.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: То лице овај, које је јако одговорно, официр тај безбедности, односно начелник безбедности.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Изузетно.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: У једној организационој структури територијалне одбране, на територији једне општине као што ми имамо отприлике, који је тај командант од кога он тражи одобрење да се употреби та јединица војне полиције?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Начелник штаба територијалне одбране је командант тог безбедносног органа који је у општинском штабу.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Значи, начелник безбедности је члан општинског органа.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је. Он је инкорпориран у саставу том, јер је општински штаб ништа друго није него потпуно једна идентична команда. Као што је команда у оперативној војсци, тако вам је штаб територијалне одбране организован. Јер имате ту команданта, имате начелника штаба, па имате оперативца, па имате безбедњака, па имате обавештајца, па имате позадинца, дакле, свуда се жели да покрије, због фактичких ситуација рецимо дешавало се да у територијалној структури немате потпуну ту да кажемо формацију знате. Па рецимо, недостаје начелник безбедности, као активно рецимо војно лице немате могућности да га добијете, онда се из резерве узима особа која ће то вршити и обично се ту гледа оно што сте ме питали на почетку дакле његова способност, обично ако је био везан са полицијом некада, или је знао, зна полицију или је негде неки професор у некој школи који, чија делатност тендира ка томе нечему и ви ћете њега узети и ставити га у.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли се то по правилу узима активно војно лице?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: По правилу активно војно лице јер је врло озбиљна делатност изузетно, али када немате тих могућности онда морате прибећи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли то помоћник команданта?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Помоћник команданта, то је у ствари начелник безбедности, тако се зове.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Начелник безбедности у, у команди?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У том штабу или у тој команди. И он је тај који одговара за те обавештајне и контраобавештајне послове. Пошто су они специфични, важни, значајни, зато је важно да та личност буде

обучена, оспособљена, дакле, едукована за такву ствар и зато се увек тежи да то буде актуелно војно лице ако га немате, онда ћете.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Али морам да се сада надовежем на конкретну ситуацију у предмету. Ви сте проучавали оне писмене доказе, видели сте и књигу дежурства бригаде...

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: ...у време када функционише и ова кажете уситњена или већ како наслеђена територијална одбрана у облику ове ВТК.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли можете да нам кажете нешто о командовању војном полицијом у том периоду када постоји књига дежурства која указује на функцију бригаде с једне стране, а када постоје и ове самосталне чете под командантом војно-територијалне команде и сад већ значи само, да упростим питање, самосталне чете обављају неки посао...

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: ...треба им војна полиција, шта се ту дешава и ко командује?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако самосталне чете те јединице имају потребу за тиме.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Сеоске чете, нешто раде, неки посао.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Оне ће се обратити својој вишој команди и рећи, молим вас нама је потребна војна полиција за те и те разлоге, а њена виша команда ко је, јесте војно-територијални орган, који је формиран, а пре њега то је општински штаб територијалне одбране и то је потпуно јасно. Дакле, нема прекида у континуитету руковођења. И ви ћете се, тај командир чете у неком селу тамо није важно ком...

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: ...има потребу за полицијом, он ће се одмах обратити својој претпостављеној команди, а која је то, војно-територијални значи, орган, односно општински штаб ако је, ако је он био пре тога, пре формирања војно-територијалне одбране.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ако нема захтева од те ниже јединице, може ли тај командант да му пошаље на интервенцију на употребу...

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Како да не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: ...јединицу војне полиције.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он њему може да пошаље ту јединицу и да му каже у том и том периоду...

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ако сматра да је она неопходна за.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: ...добићеш војну полицију, вод војне полиције која ће те опслуживати, с тим чак шта више, он може, опростите госпођо судија, он може и да претпочини ту своју јединицу војне полиције томе командиру територијалних снага, то уопште не мења ствар. Зашто? Јер је проценио на основу процене ситуације да је таква потреба настала и он

може да каже «ево ја шаљем овај вод војне полиције који ће се претпочинити вама као командиру чете територијалне и за период тај и тај, односно за задатак тај и тај». То обично не бива да га пошаље за трајно, трајно да остане тамо, него само за време извршења.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А може ли да буде обрнута ситуација? Да се чета претпочини њима?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Војној полицији? Како да не. Јер је војној полицији потребна јача снага, потребан јој је неко ко ће да јој обезбеђује да јој извршава неке друге задатке, и он ће тражити од претпостављене команде, али он то не може командиру чете да нареди тај војни полицајац, него може да тражи од своје команде да она одобри то ангажовање, односно то претпочињавање, јер претпочињавање као акт је један, једна линија која иде линијом вишега ка нижем и обрнуто.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Вертикално?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Вертикално, тако је. Од претпостављеног ка потчињеном.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: У вези са војном полицијом више немам питања. Сад бих се вратио на употребу те снага редовне полиције. Да ли је ту потребна нека наредба редовној полицији да се она претпочини војно територијалној команди или се то аутоматски ради пошто по природи дакле, ствари, неко мора бити најстарији, тај најстарији не могу бити двојица, него мора бити један, е како то иде, како то практично се спроводи?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Опет ћемо се морати позвати значи на концепцијске ставове, система општенородне одбране у оно време. Дакле, законским решењем, дакле, Законом о општенородној одбрани и низом других доктрираних докумената, пре свега, рецимо узмите пример стратегију оружане борбе као један овако, један од најзначајнијих докумената који је био између норматива и између борбених правила знате, тај у том међупростору где имате систем ставова државног руководства како и шта употребити и на који начин, цивилна полиција се сматрала делом оружаних снага, знате. Значи, значи, сви су се сматрали да смо оружане снаге, унутар тога војна полиција као, као ресорни орган, односно цивилна полиција као ресорни орган значи, припада структури државнога система унутар кога се налази. Али, су се јединице цивилне полиције могле употребити за борбене задатке и у оперативним снагама војске. То је било решење законско, мислим да је члан не знам сад 119, није ни битно, имамо га ту, можемо га и пронаћи. Дакле, дакле, војна, овај цивилна полиција је по законским решењима по Закону о одбрани могла ангажовати за потребе оружане борбе за одређене задатке и док је у употреби она се потчињава односно претпочињава опште војном команданту. Значи, када имате ситуацију да вам је потребна цивилна полиција када је добијете, та цивилна полиција је у вашем саставу и потчињава се команданту, највише команданту те оперативне структуре. Када се заврши тај посао одређени, ви враћате цивилну полицију, она одлази

у свој ресор и он припада значи Министарству или Секретаријату, у оно време, унутрашњих послова, и то је дакле веза која иде са политичком структуром, односно државним системом. Постоји могућност да због трајних потреба вам та војна, та цивилна полиција једноставно уђе у састав ваше формације и да остане ту до краја рата ако треба, то су изузетни случајеви.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Сад ме интересује овај део, ко наређује?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ко наређује? Јасно.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Ко наређује употребу редовне полиције у оквиру састава?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Значи, значи, ту треба разграничити однос сарадње који је претходан, као претходни корак и однос руковођења. Да бисте ви добили цивилну полицију, ви се морате некеме обратити, не можете да кажете ја сам овде командант и ви цивили, цивилна полиција бићете овде. То није било могуће. Дакле, ви се морате прво обратити општинском органу и тражити употребу те цивилне полиције.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Који је то општински орган?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Председнику општине, или рецимо председнику Извршног савета или некој вишој инстанци државног система, знате. Значи, једноставно Министарству, Секретаријату, најчешће се то радило у односу командна структура војске, управна структура Министарства унутрашњих послова, односно Секретаријата за унутрашње послове. То је однос сарадње и ја као командант вама кажем, у оно време смо се звали друже је ли, друже секретаре, молим вас имам потребу за стотину цивилних полицајаца за одређене моје послове. Можете ли то обезбедити? На који ћемо начин да се договоримо? Дакле, видите, то је акт сарадње, међусобног договора два потпуно паралелна да кажемо органа, само што је један државни орган у смислу, а ово је војни орган. Када дође до њиховог међусобног договора, споразума, који се наравно и чак и актима наравно регулише и тако даље, онда та цивилна полиција кад се упуту из Секретаријата односно из својих постаја улази и у састав Војске, ту наређује сада командант. Више овај у државној структури нема са њима посла никаквог.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ко је тај у општини рецимо конкретно?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У општини? То је рецимо начелник Секретаријата за унутрашње послове општинског органа. Он више нема ингеренције над тим својим људима које је тамо послао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, не, нисам схватила коме се обраћа? Рекли сте општинском органу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Општинском органу, дакле, обратите се или председнику општине или председнику Извршног савета или директно секретару за унутрашње послове, дакле то су тај, тај тријумвират људи где у суштини концентрација политичке моћи, па према томе, зато се њима и обраћате и тражите те људе за своје потребе.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Ви сте нешто говорили, ми то имамо и у предмету да су се јединице територијалне одбране попуњавале и добровољцима.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Говорили сте о њиховом статусу, а мене интересује сада да кажете да ли има неке разлике у том статусу, ако дође до недисциплине код добровољаца, шта се тада ради, у каквом су они положају, да ли су у неком другачијем положају у односу на редовно мобилисану војску, како се, како то функционише и у чијој су надлежности?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Што се тиче добровољаца велики је проблем, то је изузетно велики проблем био, који је у ствари генерирао у 90% проблема који су настали и тако даље, у читавом, бар то је моје мишљење, сад, не морамо сад мој лични став и мишљење, нажалост борбена документа и нормативни акти бивше СФРЈ нису ни приближно, чак да кажем експлицитно регулисали та питања, знате врло су рестриктивни били према тим добровољачким саставима и једицама. Што је имало за последицу касније, када је дошло до оружаних сукоба условно да кажем и појаве грађанскога рата, је ли, и свега онога што се одиграло на нашим просторима, дошло је до тога да су вам те структуре правила највише проблема, јер једноставно нису биле уређене, нисте имали уређен систем односа по питању ангажовања добровољаца. Ја сам овде у извештају навео да сам нашао малтене само у прамосу, тамо један мали став о њима знате, дакле нисте имали никаква упутства и некакве акте са којима бисте могли то да претходно изрегулишете. Зато је са појавом добровољаца, односно са појавом проблема који су они касније изазвали, кренула и рекација државнога система, односно војног система, па је се тражило од стране војних лица да се они на неки начин подведу, је ли, и да се изрегулишу да не постоји, и сада да скратим у ствари, а доћи ћемо и до тога, у суштини госпођо судија, нема никакве разлике у дисциплинској или материјалној односно кривичној одговорности једнога добровољца и једног активног војника или једног територијалца. Потпуно, они су потпуно равноправни у статусу. Дакле, када се нашао у тој јединици, он одговара исто, потпуно идентично и командна структура, командир његов или командант или било ко, мора да има исти однос према њему као и према сваком другом војнику. Обично се ту прибегавало да се ти добровољци не држе у једном, у једном да кажем концепту, него сваки је паметан старешина увек желео да их диспергује знате, јер једноставно су они нама правили велике проблеме, али смо покушавали увек да их диспергујемо по нижим јединицама.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, ја ћу вам после показати неке писмене доказе који управо у томе говоре. Само тренутак, ово кад сте рекли тај једнак је однос према активном, резервном и добровољачком саставу. Шта би обухватало обавезу тих командних структура, било ТО или неке друге војске Републике Српске, јесу ли то, обавеза да му да храну, да му да униформу, да му да превоз, гориво?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, то је читав сијасет обавеза које командна структура према њима има.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Према њима има?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Има, тако је, дакле.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да га плати?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И да га плати и да га обезбеди са храном и са одећом и са обућом и да му смештај нађе и не знам шта, и тако даље, исто тако да од њега и тражи и дициплински и кривично и све остало, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И да га употребљава?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И да га употребљава, наравно, потпуно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: За задатке?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: За задатке.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Борбене или неборбене?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И борбене и неборбене, то све зависи од процене ситуације, дакле једног мисаоног акта унутар кога команда одлучује, командант заправо одлучује о употреби тих јединица и то сукцесивно преноси на ниже потчињене, и најнижи потчињени његов, односно први претпостављени тог добровољца или тог војника њему директно фактички издаје задатак и каже видиш тамо то и то, е твој задатак је то и то и то и тако даље, без икакве разлике.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хајмо сад да се вратимо на конкретно ово, значи без вашег упуштања у оцену исказа сведока, ја ћу се трудити да то не радим, мада ми имамо ону правноснажну пресуду у којој смо доста неких ствари утврдили правноснажно. Ево на пример ситуација, сада овде скупљени неки затвореници, било легално било нелегално затворени. Самостална чета ВТК чува, и ту нешто долазе добровољци и сви су на неком истом задатаку или различитом, није битно.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је неопходно да они имају исту команду или не?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Врло је важно да они имају исту команду, управо због различитог поступања једних и других. Дакле, ако ви имате ту неке људе које сте заробили или сте их затворили или већ не знам како да се изразим, није ни битно, ви имате велику одговорност према њима. Да би сте значи пре свега у овом физичком и егзистенцијалном смислу, морате да обезбедите њихову сигурност, њихову безбедност. Значи морате да обезбедите то стражом и то ћете да урадите ако имате војну полицију, одмах употребити војну, ако немате узећете снаге које имате. Али је много важно да то буде једна команда, не може да долази неко тамо добровољац, нека јединица, ја вам говорим начелно госпођо судија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, ја начелно и питам.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Што тако схватам и што смо ми то као војна лица тако схватили, разумете, дакле и ја као појединац. А шта се догађало у фактичкој, догађало у различитим стварима. Али ово хоћу да кажем принципијелно значи, не можете ви дозволити и нећете никад дозволити, ни један командант било ког нивоа, да му долази нека друга јединица, неки други састави и да му се ту мешају око тих добровољаца, јер врло добро зна шта значи страно тело унутар његовог организационог система и то ће свако да избегне. Немојте ми долазити, немојте ми петљати тамо, нема потребе за тим, ако имате потребе јавите се шта вам је потребно, ја ћу да вам то обезбедим знате. Но, то је нешто што је доктринарно гледано знате, али фактички су се ствари догађале на жалост. Ето ја то узимам себи за право да тако каже, дакле догађало се да ви имате борбену јединицу која рецимо то обезбеђује, налетео је неки башибозук и једноставно је улетео тамо у масу тих заробљених људи. То је катастрофална ствар, то команда не сме да дозволи, не би смела, ако нема снага да то спречи мора хитно да тражи интервенцију више команде и да тражи снагу за то. стицај околности, опростите на изразу, можда није, али мислим да је примерено, читао сам литературу, читао сам и доста око случаја команданта оперативне групе Југ знате, то вам је класичан пример нечега што се не сме дозволити. Дакле, командант бригаде који је обезбеђивао са стражом, конкретно Овчару је повукао своју стражу у пола десет навече, то је недопустива ствар, то се не може и онда су улетели неки дивљи пси који су побили људе. То је недопустиво, значи ви никад не смете дозволити себи да вам неко ту ровари околу, ако то видите и ако то осетите, одмах тражите од претпостављене команде помоћ у људству или већ у директиви или нечему или се једноставно супротставите томе. Не морате ви да тражите од команде, процените ситуацију и кажете на готово оружје нема приступа нико, ко год се појави отварајте ватру, на то имате право да бисте заштитили.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А уколико тај добровољац улази по овлашћењу свог команданта, испитује заробљенике сваког дана, значи то није нека ексцесна појава, него улази, испитује, изводи, овлашћено, враћа?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако је он овлашћен на то ја немам право то да спречим, ја само сам у обавези да се информишем, дакле, ако сам ја са својом стражом, држим безбедност тих људи и долази неко са неким овлашћењем и каже ја сам на основу тога и тога овлашћен да вршим, ко вам је то овлашћење дао, дакле ја вршим идентификацију само тога овлашћења и његове снаге, његове правне снаге, односно у систему и ако видим да је то у реду, ја ћу увек рећи, у реду, изволите, радите свој посао, свако ко што ради свој посао за то одговара. Да ли је то у границама законитог или незаконитог то је фактичко питање. Али и ја као командант или као командир знате тог обезбеђења које сам задужен за то, такође ценим ситуацију и ја видим шта се догађа, и ако ја проценим, а логика ствари налаже да се ради о неком

кривичном делу, ја ћу то спречити, ако могу да спречим, ако не могу писаћу акт о томе, одмах информисати вишу команду.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: У вези с тим, вероватно да је нама јасно, али ја бих хтео вас да као стручно лице питам, која је дужност стражара код објекта чувања тих људи по било ком основу? Пошто смо имали више изјава тих сведока да имају само одређене дужности, па бих ја питао које су све те дужности стражара и да ли неко треба на те дужности да им укаже или да указује сваки пут код новог објекта или те дужности по природи те функције стражарске које обављају њима припадају?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јасно ми је питање.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Колико је то познато једном војнику?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јасно. Свака дужност која се зове стражарска дужност, она је регулисана правилом службе, односно правилом стражарске службе. Унутар тога постоји потпуно утврђена процедура како стражар треба да прими дужност и шта је његова обавеза. Стражар ни један, било који није постављен тек онако и није ни отишо сам, знате, дакле њега је неко поставио, тај неко је његов претпостављени, да ли је то командир одељења, да ли је то командир вода, потпуно ирелевантно. Али је битно да кад се постави стражар, онај ко га поставља је у обавези да му каже слушај ти си стражар то и то, чуваш то и то, твоја зона осматрања ти је десно, лево, по дубини, твој задатак основни је да не дозволиш да било ко приђе објекту или да не дозволиш овим људима, или да не дозволиш то, или ћеш дозволити само када дође и покаже пропусницу и тако даље. Дакле, претпостављени који поставља стражара даје конкретан задатак стражару о поступању и са тиме је завршио, он то не мора да понавља стотину пута.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Је ли то његов непосредни?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Његов непосредни. Углавном увек његов непосредни, што је и логика ствари, знате, неће командир вода и командир чете да трчи и да поставља, јер има сасвим друге задатке и обавезе, не може ни да стигне, он ће то рећи нека командир одељења изда задатак стражарима. Рећи ће командиру вода организујте стражу у том и том објекту и он потпуно зна по правилима шта треба да се ради, процењује и каже и једино што ће га питати господине или друже командире ако му је командир чете или командант батаљона није битно, ја предлагем да за овај објекат треба да буде рецимо три или пет или десет, није важно колико. Дакле, он ће предложити колико стражарских места, а виши претпостављени ће то одобрити и оног момента када је то одобрио толико ће их бити, може да се догоди чак и да он сам процени, дакле тај најнепосреднији командир и да за то сноси одговорност, знате. И када се касније испостави ситуација фактичка, да та три стражара или пет, није важно ред, величина, нису били спремни и способни да изврше основни задатак, дакле да заштите тај објекат или људство унутар њега, онда је одговоран тај командир који је организовао ту стражу, и он је одговоран, не он је, него је одговоран, јер је морао да

проценом своје ситуације, дође до сазнања колико је тога ту потребно стражара. Видите то су сада потпуно идентично ономе што би се у једној операцији, рецимо један командант одлучивао о употреби, не знам, дивизије на једној страни, дивизије на другој страни, артиљерије на овој страни и тако даље. То је сасвим све једно, потпуно идентична ствар, одговорни сте и морате да процењујете.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Добро, хвала. Сад да пређемо на, ви сте говорили овде о формирању те асанационе комисије, и рекли сте како је то дошло у конкретном примеру да ту одлуку донесе после општинских органа власти и командант штаба територијалне одбране и рекли сте да то није ништа неуобичајено, е сад мене интересује та интеракција између асанационе комисије и њеног председника и команданта штаба територијалне одбране коју је формирао. Да ли она њега обавештава, како се то?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У принципу као што је наведено. Пардон.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Оне акције неке које спроводи у смислу склањања лешева, или нечега другог што све подразумева асанацију терена, има ли она обавезу да некога о томе обавести откуд њој та сазнања, како то иде у практичном смислу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дакле и у самом материјалу је навео да је проблем асанације терена проблем који је регулисан упутством асанације терена. Дакле упутство које регулише поступке и начин рада. У принципу асанацију терена бојишта, да тако каже, простора на коме се изводе борбена дејства врши командант односно јединица оперативне војске, ако те јединице нема онда ће то чинити јединица територијалне одбране, ако и тога нема онда ће вршити општински орган. Дакле, ту је приоритет потпуно јасан према упутству. Ако имате јединицу оперативне војске она ће то радити, ако је немате имате територијалну одбрану. Зато сам ја био става овде и зато сам тао експлицитно и то изнео да је командант, да је председник општине, конкретно Зворник исправно поступио што је повуко своју наредбу о формирању комисије. Зашто? Зато што је он имао релевантне војне структуре на својој територији које су биле дужне да врше асанацију терена. Да их није имао онда би он то био у обавези да чини. Наравно да су наша упутства дозвољавала међусобну сарадњу, ту је и ангажовање, чак и препоруку да када се дође, рецимо ако се санира рецимо град, градско насеље или тако даље, онда обавезно треба имати представнике и са територије, значи представнике у томе, али је ово врло важно. Погрешио је председник општине у том смислу што је он одређивао комисију, знате по правилу о асанацији терена командир јединице који је одређен да врши асанацију формира ту комисију која има задатке да преброји лешеве, да попише све, да организује и да њега извести и да он са извештајем касније предаје то у позадинске органе. Да ли ме разумете? Значи комисија је, комисија за асанацију је практично подтело да кажемо једно у тој јединици за асанацију

којом командује тај командир који је ad hoc постављен за ту врсту посла. Дакле ми немамо јединице за асанацију.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па овде је то командант штаба ТО донео наредбу о формирању комисије.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И то је у реду, то је у реду, али ако је то учинио председник општине, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да, учинио је 19.априла.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он је то могао да учини ако није имао територијалне снаге.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: 19.априла.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он је то могао да учини ако није имао снаге оперативне војске да кажем, али ако их је имао није.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па се то поклапа са датумом 28.април када тај исти председник владе и поставља команданта штаба територијалне одбране и том одлуком од 29.априла ставља ван снаге ону своју одлуку, прву и те послове пребацује на команданта штаба територијалне одбране.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Што је логика, војничка логика, сасвим прихватам, војничка логика.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А како се одређује чланство у комисији?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: На основу ваше процене, на основу способности којима располажу људи који су у вашем саставу. Дакле, када.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Каква је структура, то сам мислила?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Структура, ту треба имати обавезно, по могућству наравно, али, значи треба имати лекара, треба имати ветеринара, треба имати техничара медицинског, треба имати онога који слика, фотографа, треба имати пар тих неких људи који се разумеју условно да кажемо у ту врсту посла, знате, али ова лица која сам вам навео она су значајна у тој комисији. Јер практично је то та специфика коју они носе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А војни официр?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно и војни официр, то је под број један.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А како објашњавате да у првој одлуци имамо тог војног официра, заставник I класе из ЈНА.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Што је у реду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А после се он губи, 28.априла кад то преузима командант штаба ТО, губи се тај официр.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је грешка команданта територијалне одбране, јер је он требао да именује лице за асанацију терена, првенствено војно лице. Па ако није оно активно, онда ће узети резервног.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: И сад око те комуникације са оним ко је формирао ту асанациону комисију, о њеном раду, има ли она обавезу да извештава?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Има свакако, врло.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Како то иде, и?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Она има врло велике обавезе, она ће, та комисија, односно командант или командир конкретно назовимо га командир, обично то је јединица вода, чете за асанацију, он је тај главни координатор, њему је дато значи и комисија, њему је дато људство које ће да копају, је ли, њему су дати све потребна материјална средства и све остало. Он је тај који ће да координишује тај посао и рећи ће, молим вас, ви, ваша је комисија састава тог, он ће то њима издати задатке усмене и рећи слушај докторе, ваша дужност твоја и овога и овога јесте следеће, то, то и то, кад будете све то избројали, кад будете све то идентификовали лица, по могућству наравно све то, молим вас доставите ми податак јер је, не може ни он са њима да буде, биће на некој другој страни, није битно знате. Дакле, командир је тај који координира активности и комисије и непосредног људства које ће да копа не знам раке рецимо или за стоку место где ће бити одложене.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Командир?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Командир јединице за асанацију. Командир јединице за асанацију и у принципу по нашим правилима тај је командир обично у техничком смислу одговарао помоћнику команданта за позадину, пошто се то ради о позадинском послу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Јел би то био онај официр о коме причамо?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је тај официр, јесте тај заставник.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Али немамо га.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али пошто њега немамо, нема везе што га немамо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Онда?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, онда је неко ко је командир јединице за асанацију, сасвим је све једно, ако немамо официра онда је то могло бити неки цивил, поставиће га начелник.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То није председник комисије?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, то није, он је у ствари и председник комисије.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Истовремено?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тачно, истовремено и председник комисије, али немате посебно, него он то одређује, те људе и он је тај, дакле све се под његовим патронатом одиграва, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А како можете да нам објасните и да ли можете уопште да објасните логично чињеницу да председник комисије за асанацију и оптужени командант штаба ТО који формира ту комисију и узима себи то овлашћење 28.априла када и постаје командант штаба територијалне одбране су сагласни да никада ни један извештај о асанацији није поднет?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То тумачим госпођо судија као акти неквалитетног руковођења. Морам тако да кажем. Јер то су врло озбиљни послови, врло су значајни, изузетно значајни и свака информација такве

врсте мора бити евидентирана и забележена и сваки командант ће увек питати молим вас, односно рећи и наредити и то је његова дужност и обавеза, све што будете на терену пронашли, видели, идентификовали, молим вас хоћу прецизне податке, то је најчешће такав случај, и друга ствар чак и да му не кажете том ко врши асанацију он је у обавези да вам извештај достави кад заврши свој посао. Извештај о асанацији терена. Тај извештај не мора да буде у писменом облику, може да буде и у усменом облику али је битан извештај, и онда ће то командир, односно командант одреда, односно штаба или већ јединице било које, онда ће он у својој бележници забележити и рећи дана тог и тог, реферисао ми је командир јединице за асанацију којом прилоком је констатовано то, то, то, то. Ето то је, ако тога нема онда је то акт лошег командовања, лошег руковођења.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Ја бих прешао сад на једну другу област, а то је какво је правило када било заробљена лица или по било ком основу дођу у власт неке јединице и од тих лица одузму се личне ствари, који је поступак са тим личним стварима?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У принципу ако је неко одузео неке те личне ствари оне би се требале депоновати у позадинску базу, условно да кажем, односно негде где је позадина значи те јединице или у команду, то је сад фактичко питање. Све зависи од тога како је командир замислио то да се уради. Он може рећи помоћнику за позадину све ствари које сте одузели, које сте узели, које сте нашли и тако даље, одредите место депоновања тога и ту то сложите и о томе ме известите, или ће рећи слушајте све што будете нашли, све што будете одузели донећете у ево овај шатор оперативне команде, рецимо ту где је оператива и ту ћете сложити, чак и то може. Дакле сасвим је свеједно где ће их сместити, битно је само да се о томе води рачуна.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Претпостављам да је одговор позитиван, да се свака ствар евидентира појединачно и у односу на лица, с обзиром на.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У зависности од њене вредности, наравно.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Тај појам који сте употребили депоновања, значи депонује се да би се могло вратити.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Ако такав поступак буде. Е сад ме интересује само, да ли те одузете ствари могу да изађу из власти те јединице и ако могу да изађу куд оне би могле отићи?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У принципу све те одузете ствари не би могле да изађу тек тако, знате, јер увек имате као и према људима имате одговорност и према стварима. Према томе, ако су те неке ствари, ако сте их ви примили, онда имате одговорност према тим стварима, знате, не можете их тек тако отпустити, морате направити списак, инвентар, списак значи тих ствари, да се тачно зна шта је то ту примљено и не може тек тако да оде.

Може уз вашу сагласност, може и да се украде наравно, али у принципу треба о томе водити дужну пажњу на тај начин што ћете имати списак, инвентарни списак ствари, одредити можда чак и лице или лица или службу која ће о томе водити рачуна или дати упутства и задатке шта, како ће се поступати са тим стварима или их имате рецимо у толикој количини да ће вам они чинити баласт ту и ви ћете рећи после одређеног времена, сутра или прекостра нећу то да видим овде, хоћу да се све те ствари пребаце са ове локације тамо, за то ми је одговоран помоћник за позадину, и он ће то морати да организује.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Јел се то враћа, тим заробљеним?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је фактичко питање, мислим да ли ће се вратити или неће, претпостављам рецимо ако су лична документа у питању, наравно да би требало вратити неке, јер то су ствари које су, ником другом не користе осим том лицу на чије име се води.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А новац, драгоцености, накит?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ми нисмо имали ту у борбеним правилима, нисте имали, нема, не постоји нигде упутство како поступати са тим стварима. Али начелно смо увек знали и знамо да се новац или нешто слично преда вишој команди, виша команда ће то тамо са државним органима регулисати.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Који би поступак био правилан, ако се те одузете ствари донесу у штаб територијалне одбране?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Најисправније би било да процените ситуацију и ако процените да су то вредне ствари, дакле ствари које могу и да се украду, које могу да буду предмет нечијег изазова, је ли, ви ћете онда одредити место да се оне чувају. Шта више и под стражу или ћете одредити место тамо негде у позадинском елементу где ћете рећи у овим сандуцима нека буду, у ове сандуке сместите то, то и то, и то затворите под кључем или ставићете печат и тако даље. дакле, све је фактичко питање чувања као условно да кажем добар домаћин, морате се односити према ствари као добар домаћин, без обзира чије је.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Сад ме нешто занима око ангажовања превозних средстава за потребе јединице било које врсте потребе. Како се то чини и ко то треба да чини?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У принципу превозна средства користите такозвана формацијска средства, значи у јединици ранга једне бригаде, или једне дивизије или сличне, ви имате јединице које имају та превозна средства, ако немате такву јединицу, рецимо неку ауто чету или томе слично, ви ћете користити формацијска средства из тих батаљона, из тих чета, значи свака чета или батаљон има, конкретно рецимо вод један, има тамо један тамп, ТАМ за превоз тих материјалних средстава па ћете то користити, значи првенствено се користе формацијска средства којима располажете. Ако немате довољно или их немате уопште, или вам је

недовољан број тих, ви ћете тражити од саобраћајних органа, односно преко претпостављене да вам проблем реше саобраћајни органи, дакле у војној хијерархији постоји једна служба, саобраћајна служба унутар ње значи функционише нешто што је код Савезног секретаријата тада била управа за саобраћај која је регулисала ангажман и питање употребе превоза, превозних средстава било бродом, било железницом, било авионом, било чиме и тако даље, и који је значи те капацитете преусмеравала за потребе јединица. То све ће се моћи урадити опет подвлачим само на захтев претпостављене команде, значи ако сте ви командир чете, имате потребу да превезете то своје људство ви ћете се обратити свом команданту батаљона и рећи ја немам довољно средстава за ово, и мени треба да ми се додају још средства. Да ли ће тај командант то тражити преко саобраћајне управе, дакле преко стручних органа за ту ствар, или ће додати своје јединице, то је сасвим све једно. Друга ствар, може да се догоди да из неких оперативних разлога не може једноставно војна возила да се употребе, било да су комуникације недоступне, било да нема капацитета за такву ствар тренутно или било шта друго, онда ћете се обратити на територији друштвено политичке заједнице на којој делујете и користити капацитете друштвено политичких. Дакле првенствено прво ћете формацијска, а ако их немате онда тражите капацитет, да користите капацитете те друштвено политичке заједнице, у овом конкретном случају рецимо општине. Замолићете председника општине или позвати заправо на ту сарадњу и рећи молим вас дајте, требало би ми то, то, то и то. Дакле то није акт наредбодавни, и он може и да вас одбије, у ком случају нећете бит задовољни, али он може да вам каже слушајте ја немам то и не могу да вам дам. Али углавном увек су биле комуникације сасвим солидне и ту је са државним структурама и војним структурама углавном увек су једни другима излазили у сусрет.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Без те цивилне власти једне општине може ли та војна структура дакле њена командна структура да се непосредно она обрати на пример неком предузећу, директору, па да затражи ангажовање средстава које то предузеће има?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, дакле, систем је био замишљен да сви радимо у једном смеру у једном циљу, значи да се одбранимо од агресора и зато ангажујемо све капацитете знате. Унутар тога свега, да појаснимо значи, ако ви из било ког разлога имате прекид у комуникацији са управном структуром општинском или већ не знам шта, ви ћете се обратити директно ономе ко има тај капацитет, то је потпуно дозвољено, потпуно легална ствар и можете то урадити.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: У таквој једној ситуацији, да ли се употреба тих средстава плаћа, односно има неке накнаде или како се то ради?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Рефундира, рефундира, у принципу онај ко тражи превоз тај треба то и да рефундира, тај треба и да плати и он ће отворити такозвани акт о томе, односно реферат о томе, постоје позадинска

документа са којима се све то изрегулише, реферат којим он на захтев његов, основ тог реферата јесте наредба односно наређење претпостављеног да треба да се, да постоји потреба да се вози, отвара се реферат и ви касније из средстава, буџетских средстава надоместите цену коштања те услуге том цивилном органу. Тако је ишло, дакле путем рефундације, конкретно они рачун а ви исплату или ћете преусмерити то, ако немате тих средстава преусмерити негде на горњи ниво па рећи имао сам потребу. Зато је најчешће у фактичкој ситуацији претпостављени увек, односно старешина јединице или било штаба или било кога увек ће претходно консултовати своју вишу команду знате, па рећи имам потребу то и то, можете ли ми обезбедити или ми дајте новце или.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Госпођо председнице већа, ја се извињавам што прекидам. Али мислим стварно ово, губимо време овде, имамо неке замишљене ситуације. Ја се извињавам, јер поправљам зубе и дошао сам сад.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: И препричавамо о некој замишљеној ситуацији која је требала бити у дивној нашој СФРЈ па није, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Кажите конкретно.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Одговори су ови апсолутно небитни, ја ћу ставити примедбе на то, или упозорити вештака да о конкретним стварима прича о Зворнику '92., о Косову '99., о Вуковару, о било чему, али нека конкретно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Превасходни задатак сте чули шта је био.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: А не о измишљеним идеалним условима који су се дешавали. Ја ћу ту и примедбу ставити али ово што нам он прича он и.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, изволите даље да.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Немам више питања, хвала лепо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, колега изволите.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: (Бранилац Бране Грујића).

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте бранилац првооптуженог.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Ја сам прво мислио да вам поставим низ неких питања, али одустаћу од тога, али желим само да неку замерку вам дам на овај ваш налаз, у ствари ово мишљење ваше као вештака. Ја пре свега сматрам да ви можда имате капацитет да одговорите на неке ствари које се нас тичу, али на основу вашег овог експертског мишљења мислио сам да ћемо бар имати јасну представу о томе ко врши војну власт, до када у Зворнику, да ли ТО, да ли војска СРЈ, да ли војска Републике Српске, разумете. За тако нешто мислим да смо имали доста докумената у списима предмета, али ја нисам нигде у овом обимном вашем мишљењу нашао да се ви позивате на конкретну ствар која се дешавала тамо. Ви сте на страни два вашег мишљења навели у овом трећем, четвртном пасосу, да сте у вези наведеног захтева а користећи нормативна и доктринарна документа из области војне проблематике Закона, директиве, борбена правила и упутства и

расположиву судску документацију. Моја примедба конкретнија би била да сте ви у овоме требали навести тачно шта сте од којих прописа и којих докумената користили, да би ми могли да дамо примедбу или да кажемо да сте ви то заиста коректно урадили и у складу са овом наредбом. Додуше и сама ова наредба је доста овако широко постављена, да ли намерно или не намерно ја не знам, али кључне ствари које сматрам кад вас је колега већ тужилац предложио, да сте требали да одговорите су управо ове, ко врши војну власт, у ком домену, на основу којих прописа, до када. Ко врши цивилну власт, какав је однос цивилне и војне власти, и да се при томе позивате не на бајата и превазиђена правила Министарства одбране и ДСН-оа, већ на конкретне прописе, а ево зашто вам то кажем. Ми у овом периоду који сте ви требали да нам прикажете са становишта те војне организације, стратегије и тактике, имамо следећа документа. Устав Републике Српске, Закон о народној одбрани, Закон о војсци, све из маја или јуна месеца, Закон о изменама и допунама Закона о народној одбрани, Закон о формирању војске, мај, рани мај 12. и 17., мај, Закон о организацији ратних председништва, Закон о допуни Закона о војсци, ратна повереништва јул месец, ја сматрам да сте требали и мислим да имате капацитет да то обрадите, и да нам у складу са тим прописима и појединачним документима, појединачне документе који постоје у списима предмета објасните, јер смо ми лаици за ово, разумете.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Потпуно.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Даље, у вези овога што нисте навели из којих докумената сте црпили овакве неке закључке и оцене, сматрам да сте сва ова документа војна о Зворничкој бригади, о штабу територијалне одбране, о формирању, полицијска документација, требали исто навести и у ком домену сте их користили и с њим дал сте какве закључке овде навели, да би ми такође могли да о томе се изјашњавамо. Има низ интересантних војних докумената, које ја нигде у овом налазу не видим, а они упућују на можда чак и неке сасвим друге закључке од ових које сте ви навели у експертском мишљењу. Друго, има низ полицијских докумената, ја не знам да ли је у међувремену било пристигло, ови извештаји полиције и комуникације са Министарством полиције, то је цео један том тих докумената који су накнадно у међувремену пристигли. Ја сматрам тек на основу овако детаљније ваше анализе би ми могли да се упустимо у то, да оцењујемо какав је ваш налаз, да ли сте ви ово сагледали како треба или нисте и да дамо оцену да не би сад паушално давали оцену да смо задовољни, незадовољни вашим вештачењем. Даље, много је знате материјала па сам правио неке забелешке, имамо на пример ево, банална једна ствар која ми је одмах пала у очи је, ви чини ми се да нисте истакли и да ли знате, дал не знате, да постоји наредба ССНО-а из децембра '91.године, којом се практично гаси територијална одбрана, односно руковођење тим сегментом, због управо те ситуације која је настала по свим тим подручјима Република где се то распадало као кула од

карата, сматрам да би и са тог становишта требали ви да дате ваше мишљење јер да ли у формално правном смислу уопште постоји та територијална одбрана, знате. И да ли ово формирање војске Републике Српске, да ли формирањем те војске, знате престаје, сва војна власт припада њима, и у којим елементима и кад се то дешава. Ја мислим да је најважније за овај предмет управо то, ја сматрам да би сваку ову одлуку и документ, чак и од ове заповести за одбрану на пример, редни број списка не знам, девет, требали да то прокоментаришете, јер су то заиста интресантни документи за ово о чему расправљамо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Колега, ја не знам сад шта ви предлагете?

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Ево предлагем, ја сам реко судија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хајде предочавајте, ево ја ћу.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Предложио сам, немојте ме прекидат.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Вештак је стручно лице имао све то, носио је сва писмена документа и он ће моћи све да вам одговори.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Ништа није реко.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Па ево.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Предочите конкретно да кренемо на.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Нећу да постављам питање, јер сматрам да је ово потпуно један паушални докуменат.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нећете.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Наручен само због овога што је речено на страни, ево сад ћу вам рећи, на страни 39, ето зато сматрам, а видите, ја сам дошо у посед документа где Зворничка бригада, али то ћу у жалби да истакнем, Зворничка бригада има у априлу 6 погинулих, у мају 26, у јуну 51 и ти документи постоје, а обзиром да ми не можемо да дођемо до тих докумената, већ нам се селективно говори, ја сматрам да би вештак управо требао послати и објаснити ове прописе војне Републике Српске о народној одбрани, о војсци у складу са овим документима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имао је и та документа вештак.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Ништа није наведено судија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Реците шта вас интересује.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Па нигде није то наведено.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Коментарисао је наредбу о употреби, наредбу Генералштаба и све, из ове.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Коју бре наредбу?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Колега Перковић је предложио да прибавимо, ми смо прибавили три регистратора документације Зворничке бригаде, човек је све то читао.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Судија, нигде нисам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Дајте питања конкретно, ја имам пуно питања за вештака.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Немам питања ја. Ја немам питања.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Знате шта колега ви имате примедбу, а онда се повлачите, па то није коректно знате.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Ево, док се у вези ових Закона и правила војске, правила, Закона у Републици Српској који су донели, човек не изјасни и то усклади са овим војним документима и полицијским, ја немам питања.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Чекајте, уколико ви на тај начин расправљате и размишљате, пошто је Законом укинута територијална одбрана, онда ми одмах да идемо сад сви одавде, јел тако, ње нема.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Не размишљам ја судија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па колега, па заиста.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Судија, ја не размишљам, ја сам само навео документ који вештак уопште нигде није поменуо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Који указује да територијална одбрана не постоји и да су ови људи сви живи. Јел то хоћете да кажете?

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Па сад ви банализујете потпуно моју причу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па морам, па зато што ви банализујете.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Овде се прича.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи вештак да каже да је укинута територијална одбрана, онда идемо сви кући. Па немојте молим вас.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Судија, основни пример, што се овде о бајатим прописима прича а ми имамо сет десет прописа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ма имате и прописе Закона о народној одбрани Републике Српске.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Нема, нигде није наведено.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па јесте ли читали ви овај налаз?

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Све сам детаљно прочитао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ево ја сумњам да сте читали. И фусноте и упутства.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Где је то наведено, ево?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Које?

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Па то о чему ја причам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Закон о народној одбрани и Устав.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Па немојте то сад.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, да ли сте наишли на документацију да је укинута територијална одбрана?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо председавајућа, дозволите ако могу, пажљиво сам саслушао господина, са пуним уважавањем и његове личности и.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Само да констатујемо. Ви значи питања за вештака немате, имате само примедбе. Добро, ако можете примедбе, па ћемо да идемо на питања.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо председавајућа, дакле оно што је мене руководило у мом послу у покушају онога што сам требао да урадим јесте првенствено ваш акт којим сте ми се обратили.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нормално.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Врло сам пажљиво проучио и прочитао оних седам, осам, девет питања које сте ви мени фактички поставили, знате. И то је мени био граничник, то ми је била значи основни оријентир и то је оно око чега сам се ја морао окретати да бих могао да вам одговорим. О томе да ли сам користио изворе, па мислим да то је ноторна ствар, погледајте само фуснота колико је наведено у њима па ћете видети да ли су то, врло сам пажљиво прочитао сваки акт који ми је био доступан из судских списа знате. Ја нисам био ангажован да дам тумачење конкретно рецимо Закона, односно овог акта Секретаријата о укидању територијалне одбране. Да сам ја то добио можда би се потрудио, није можда, сигурно бих се потрудио да вам дам одговор на то. према томе, ако господа имају потребу за конкретним неким ставом, потребу, значи да ја, нека наложе, ви ћете ми то заправо наложити и ја ћу то одговорити. Оно што сам добио као обавезу то је, ја сам се око тога окретао. Једино што могу одбити потпуно с индигнацијом то је да нисам користио изворе никако другачије не бих могао, имао сам две врсте извора. Имао сам још једном подвлачим документа доктринарна која регулишу та питања и имао сам и нормативе, ту сматрам и њих и имао сам судске списе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Реците ми молим вас како у војном смислу тумачите одбрану Поповић Бранка?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дакле, ово је изван контекста онога што је мени госпођа судија доставила.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Да ли сте прочитали његову и анализирали у смислу војне доктрине његову одбрану?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Што се тиче госпођо судија.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Само ја кратко бих молио, јесте, нисте читали.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Е овако, е овако, значи то није био мој превасходни задатак.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Добро, даље, следеће питање.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али сам, али сам, само да вам додам значи, али сам све оно што ми је било доступно прочитао и погледао.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Шта сте то прочитали?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Прочитао сам све оно што сам имао у судској документацији, од оптужнице, значи оптужницу, пратеће оне акте, нормативе, и све што су.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Да ли сте прочитали исказе команданта вода војне полиције Зворничке бригаде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Нисте добро. Да ли сте прочитали исказ генерала Илића?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Команданта корпуса?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесам.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Јесте.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То ми је било доступно па сам прочитао.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: А зашто нисте од команданта војне полиције и то вам је било доступно?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Опростите, можда је чак у овим папирима и то, ја не знам сад сте ме питали и не знам личност, може бит да сам и прочитао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Задатак стручног лица није био да цени и да упоређује исказе сведока за које знамо какви су.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Нисам ја то рекао да је то задатак, ја сам питао да ли је прочитао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па наравно то му није био задатак да прочита све исказе 200 сведока.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Он је рекао да је добио судски спис. Па не, па видите да није прочитао.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добио сам, оно што сам добио господине то сам прочитао знате.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Па видите да није прочитао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Зашта?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Није прочитао спис, није прочитао одбрану.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Није спис, па да ли знате колики је спис, није му био задатак да цени спис, то ће суд да ради.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Добро, сад ћете чути примедбу и идемо даље. Реците ми молим вас на којим сте ви пословима и задацима били '92.године у мају?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: '92?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Чекајте да се присетим, био сам у Министарству одбране начелник одсека за формулисање политике одбране, дакле имали сте Савезни секретаријат који се укинуо, формирано је Министарство одбране.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Не, ја вас молим за краћа питања.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па господине дозволите да се и ја само подсетим, значи.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Не, ја вас питам шта сте радили?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја сам тада био начелник одсека у Министарству одбране Савезне Републике Југославије.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Начелник?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Начелник одсека у управи за стратешке студије Министарства одбране.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: За стратешке студије? Реците ми, јесте ли се дотицали на било који начин тада проблематике Босне, април, Хрватске и тако даље, проблематике која је била на терену?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Формално да тако кажем у том функционалном смислу не, то није био мој.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Реците ми молим вас, до 19.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А нисам се наравно ни интересовао.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Како је извршена та примопредаја и који командант је предао којем команданту зону одговорности ЈНА у Републици Српској?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У Републици Српској?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Односно у Босни тад?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не знам то господине.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Не знате?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Уопште то ми није уопште било ни у опису обавеза нити.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Не, ја вас питам да ли вам је то познато?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, апсолутно не. Ако бих дошао до докумената, до материјала ја бих то могао да уочим, да видим и да вам дам одговор.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Реците ми молим вас.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Опростите, ја вам само могу рећи да вам могу говорити о примопредаји дужности команданта бригаде једне и команданта територијалне одбране, о томе могу да причам.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Да ли је била, изнад примопредаја очекује се неких команданата ако један напушта па други долази па предаје, па онда на нивоу зоне одговорности корпуса, јел било ту предаје?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Претпостављам да јесте.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Јесте ли тражили можда у списима?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, нисам имао потребу за.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: А у којим би списима то могли да видимо?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То ћете наћи сигурно у информацијама које се тичу највиших стратегијских нивоа, значи команде армије, ССНО-а тадашњег, генералштаба, тамо ћете наћи.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: А шта би то, а где би то.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Или главног штаба Војске Републике Српске.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: То би тамо морало бити?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тамо би требало бити.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Реците ми, да ли корпуси имају некакав ратни дневник, књиге, шта је у?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Такође корпус, као и свака друга оперативна јединица имају своју борбену документацију, међу њима и ратне дневнике који се воде у оперативном органу команде корпуса.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Ко је задужен за тај ратни дневник?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Оперативац у корпусу.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Оперативац у корпусу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Односно начелник оперативног одељења.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Ко то потписује?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Чега?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Тај ратни дневник?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тај ратни дневник потписује онај ко га тог момента, уноси податак, значи ако сте ви трећи оперативац у оперативном органу и нашли сте се ту да требате да, примили сте информацију, ви ћете то записати и испод тога потписати примио.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Реците ми, војна полиција до којег нивоа јединица има те некакве, ајде да кажемо књиге, дневнике и тако даље?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Сви нивои имају.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Сви нивои?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Сви нивои.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Где се конкретно могу наћи подаци о поступању војне полиције, о задацима?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Сви подаци о поступању.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Из '92.године?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: О поступању војне полиције могу се наћи у највишем нивоу, то је Управа безбедности Генералштаба, нижи ниво, управна структура, односно безбедносна структура команде армије и.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Добро. А реците ми после 19.маја?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: После 19.маја, дакле са прекидом континуитета оружаних снага СФРЈ и стварања нове оружане силе Републике Српске, то се вероватно може наћи само у безбедносним органима главног штаба Републике Српске.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Реците ми, када је заведен и када почиње, с којим датумом прва страница ратног дневника Зворничке бригаде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Морао бих да погледам, не могу да вам кажем овако на памет.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Јесте ли видели ту?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видео сам све што ми је било доступно. Не могу да вам то, ако погледам акт ја ћу вам рећи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је књига дежурства исто што и ратни дневник?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, ратни дневник је један оперативни документ који се води, књига дежурства је нешто сасвим друго.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Да ли сте нашли тај ратни дневник Зворничке бригаде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Зворничке бригаде?

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Интегралан, да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Интегрално не.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Не. Где би он требао да буде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он би требао бити значи у команди бригаде, у оперативном органу, после прекида борбених дејстава то се све одлаже преко главног штаба, архивира и требало би га наћи у архиву Војске Републике Српске.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И пошто га нема, шта ћемо сад?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И пошто га, ако га нема.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да, онда шта?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Онда је неко.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Није ни у Хагу. Добро, и сад шта ми треба да радимо?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Шта ми ту можемо, можемо или да трагамо још за неким могућим изворима.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Помоћним извором.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Помоћним извором.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Који, реците, помозите нам?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Рецимо да видимо да ли је негде депонована нека документација из територијалне одбране, негде одложена, можемо да видимо да ли је можда негде у некој општинској структури остао, да ли је у неком селу, неко нашо неку документацију па је то оставио. Јел ме разумете, дакле извините што банализујем, али дакле није могуће обратити се некој институцији посебне врсте, јер она не постоји, постоји значи само архив у којем се чувају стара докумена, постоји команда у којој се чувају актуелна.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Архив Војске Републике Српске?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Свима смо се обраћали, одмах да вам кажем, све што смо до сад прикупили, ја овде као председник већа не знам више.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Председнице већа ја ћу имати једну идеју, јер ћу вам рећи ко има најбољу документацију на овом подручју боље него и све војске и сви.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, ево ту нам је војни стручњак.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Има такозвана «ОКО», то је адвокатска организација при суду у Сарајеву, јесте, имају најбољу документацију. Млади момци, адвокати и адвокатике су скупиле комплетну документацију која је у многим, многим њиховом заслугом добили су из Хага, добили

одавде, добили из Војске Републике Српске из Војске федерације. И служи за потребе и одбране и суда и тужилаштва. Њиховом заслугом, а ми се овде патимо већ пет, шест година.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја бих врло радо волео да то видим.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја не знам зашто сад први пут након пет година то кажете, да ли је то у интересу вашег браћеника, ја не знам, да ви предлагете после пет година нешто «ОКО» сад, мислим стварно.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Па није то само «ОКО», немојте сад тако, немојте да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па немојте Ви тако.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Да ли је то у интересу мог браћеника.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је интерес сада да ми овде још пет година чујемо који су нови докази.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: У интересу мог браћеника није сигурно да седи шест година у притвору, па опет га овај суд држи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја не видим да ви сада, ви сте пре пет година предлагали, ми смо све прикупљали, сад одједном помињете ново.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Па нисте, па видите, па кад вам је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па ви можете и за пет година неке нове доказе.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Кад вам је ово стигло?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Које?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Ови полицијски извештаји.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па немојте ви мене сад да анкетирате, то је сад стигло.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Па ето, па немојте онда ни Ви мени.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Зато што сам тражила више пута, али ово први пут сад помињете.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Па тражите, видите да морамо десет пута тражити.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Аха.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Па можда ћемо добити. Зато ја сматрам и стављам примедбу на налаз, јер вештак може да говори и говорио је, значи схватите ово као примедбу на налаз, нећу постављати господину питања, ако мој клијент буде хтео нека му поставља питања, али ја сматрам као и колега Шалић и придружујем му се, да вештак, а он је био одређен на неки начин и тим његовим задацима. Али оно што смо ми сви очекивали није тај део експертизе. Нама је јасно шта би требало бити у идеалној ситуацији, у идеалној ситуацији та ЈНА је била задужена за интегритет сваког човека, интегритет земље и тако даље, то сви знамо. У идеалним ситуацијама овако постављеним, сваки командант ТО или цивилне власти на Косову '99., би данас одговарао за ове и за оне. Видимо да асанације су вршене и овако и онако и тако даље, то су идеалне ситуације, али није нико из Хага поставио одговорност тамо неког цивилне власти нити неког команданта него се

поставља другачије, и кривична одговорност. Паралелност са овом идеалном ситуацијом као што су нам и питања ишла, ствари, нема ствари, значи ствари се могу узети само оне које представљају ратни трофеј, а то се зна шта је, али од цивила не могу се узети никакве личне ствари а од војних заробљеника поготово, нити, ви то знате, нити сат, нити документа јер је то идентификација и тако даље. Вредности, узимање вредности је нешто друго и то ћемо назвати, то је тужилаштво назвало правим именом. Према томе депласирано је да питамо да ли је то нешто овако или онако, то нико не може да одузме мени сто динара из џепа, нико ми не може да скине бурму, нико ми не сме као војном заробљенику ни да узме сат. То ко је узео направио је кривично дело и за то ће одговорати. Дакле, нема ту ствари ове и оне. С те стране, ми овде имамо проблем и та примедба се односи, ми би хтели што каже колега Шалић да имамо помоћ у овом смислу да се у погледу овог нормативног дела вештак искључиво држи норматива из Војске Републике Српске, искључиво, ситуације која је настала распадом и доношењем ових прописа, повлачењем ЈНА, шта се оставља, шта ЈНА оставља, да ли оставља неку структуру, персоналну, војно-техничку и тако даље, затим да покуша путем налога суда, јер вештак и када види нешто да би му користило, као што сте ви рекли да може да поставља и питања путем суда, да проба од Генералштаба, суд, Војске Републике Српске, па на крају и од адвокатске организације у Сарајеву или од њиховог суда тамо, све имају за Зворник, све су добили, али људи су радили 10 година, наш суд на жалост ни наша комора нисмо то конципирали, нисмо, немамо тај материјал и тако даље, да се добију и ти подаци и да се проба наћи тај дневник Зворничке бригаде мора да има негде, морају те паралелно, значи све, вештак зна који су ти па ће наћи можда од неке чете или од батаљона, наћи ће ратни дневник батаљона тога и тога, то и то, било је тако и тако. Не ради се овде о не знам некаквој новој истрази нит је то у питању, него једноставно ради се, ја сам намерно питао вештака, господина генерала и стављам моје примедбе а и тужилаштво је ту и председник већа, мој браћеник господине генерале а то сигурно није ни по којој основи не може да буде ни стражар ни најобичнији војник, војник који је потпуно војно неспособан. То значи не може да буде војник а не командант ТО и да наређује, а по овоме би испало, дало би се злонамерно закључити када би неко хтео да утврђује одговорност мог браћеника, да је он наређивао и пуковницима и генералима и мајорима и капетанима и свима, а војно неспособан од војно лекарске комисије проглашен давних дана. Према томе такви закључци би били малициозни а они би се могли тако третирати. Зато сам и хтео да погледате значи и овај део списка, да потпуни један налаз, па можда да ако веће то прихвати да се и ви сагласите и да не оптерећујемо сада а да можемо преко лета то да видите, ако треба и наша асистенција и помоћ и ту смо. Хвала.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо судија, дозволите само да кажем, дакле ја са великим уважавањем слушах примедбе господина

браниоца и уважавам и њега и наравно све што је рекао, дакле о методологији мога рада ви ћете одлучивати. Ако мислите да ја могу ту да помогнем ви ћете ми наложити све оно што тражите ја ћу покушати да вам одговорим максимално добро колико год могу. Дакле, нисам ја могао вршити анализу само норматива Републике Српске, то није било могуће, не због чега, него због одговора које сам требао да дам на ваша питања знате. Друга ствар, ја ћу то учинити, нема никаквог проблема, што се тиче, дакле ви ћете одлучивати о мојој методологији рада, ја ћу се трудити да то тако урадим. Веома би ми било драго да сваки акт, сваки папир од извештаја најосновнијег командира вода до највишега нивоа проучим, прочитам и дам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Све што смо имали ми смо вам.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И друга ствар, али једино што не могу да се сложим са господином, жао ми је али је то тако, о одговорности, не постоји аболиција то уопште нема везе са господином чак и не знам ни ко је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не морате да се извињавате. Ви оно што сте рекли рекли сте, ја знам да Ви стојите иза тога.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја говорим о принципијелној ствари онога што се зове систем субординације односно одговорности. Унутар тога војнога система не аболира вас ништа од *ignoratio legis* посет то је ваше основно начело, тако је и у војсци. Према томе ви сте се прихватили те дужности и ви је морате одрадити максимално квалитетно. Ако немате способности за то, тражите изузеће, одступите, предајте дужност и слично или тражите да вам неко дође и тако даље. Дакле, опростите господине ето то је само примедба моја, то не могу из чистих принципијелних разлога да прихватим.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, хвала. Господине Грујићу, јел имате питање? Немате. Изволите. Можете да седнете, јел има ту нека столица.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Господине генерале у овом уводном делу везано за општенародну одбрану, ви сте дали.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Седите да вас боље чујемо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Могу и ја јел?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да наравно.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Целокупну дефиницију како ви кажете у оружаним снагама класе «Р» то је територијална одбрана.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не то није, опростите што вам упадам у реч, то је само «Р» класификација, то може да буде и.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Мораћете да се ипак окренете према суду, мало да би.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: «Р» класификација не значи аутоматски и територијалну одбрану.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Добро, дали сте квалификацију територијалне одбране према Законима из '67 и '72.године.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Који су били актуелни, тако је.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Јесу ли то закони и норме за понашање,организовање и командовање територијалном одбраном у мирнодопским условима и за време и за потребе евентуалног напада земље споља?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли је '92.година у Зворнику у априлу месецу била период напада земље споља или је било наставак растакања и разбијања земље и војске свих оружаних снага у целој Југославији?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Било је дакле ово друго што кажете, дакле растакање земље и разбијање земље са елементима грађанског рата, малтене у тоталу.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Ако је дошло до растакања целе земље и свих структура у земљи а све то на националној основи, мислим да се слажемо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Слажемо.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Сведено на националној основи, да ли су онда се логично распали и штабови територијалне одбране и јединице територијалне одбране које су биле мултиетничке, да ли су се онда и оне логички распале и постале нефункционалне?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То не можете повезати једно са другим знате. Знате због чега, зато што постоји нешто што се зове принципијелно у организацији а то је систем руковођења, може да дође до девастације тога система знате, до тога може доћи, али када ви анализирате активност у једној јединици, не можете прихватити став, можете рећи није функционисало, није га било, наравно то је фактичко питање, а ја сам говорио о ономе што су ова документа која су била на снази регулисала.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Једно конкретно питање. Да ли сте у документима о штабу територијалне одбране на почетку априла кад су почели сукоби у стању бригаде коју су формирали територијална одбран Бијељине и Зворника, да ли сте ви те папире имали код себе и да ли сте могли из тих папира установити шта се са тим формацијама догодило?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја сам врло пажљиво прочитао оне нормативе који су ми били доступни а то је значи ставови односно закључци, сад како се зову, акти Владе Републике Српске, знате, односно штаба Војске Републике Српске, дакле то су била основна полазишта, дакле оно што је било наређено, од тога и тога формирати то и то.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Не, ја вас питам нешто сасвим друго. Да ли знате да се бригада, бивша бригада по бившим правилима организована, територијалне одбране, распала по националним основама сва.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А која бригада опростите?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Бригада која је била створена између Бијељине и Зворника заједничка бригада која је раније још била формирана.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То ми није познато.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Оружје развучено свако на своју страну, људи отишли свако на своју страну, техника отишла свако на своју страну.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја не знам на коју ви бригаду мислите, није ми јасно питање?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Ја мислим на ону бригаду одакле су се Пиличани вратили у «Стандард», мислим да је то познато.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, стварно не, то ми није јасно.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја нисам имао извор података о томе, нема везе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Немојте одговарати, не знате, ајмо даље.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли знате да се штаб.... Легитимна у мирнодобским условима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Бригада које формације, војске Републике Српске?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Не, не.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, ЈНА, СФРЈ, бивше СФРЈ.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: СФРЈ, СФРЈ, е да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Можда је она постојала господине, дајте ми неки документ да погледам то, ја ћу вам одговорити.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Немамо ми тај документ.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Па добро, ја бих предложио да се тај документ нађе, тај документ сигурно постоји.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Можете то наћи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Који документ да нађемо, где и како се зове и од кога, шта?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Па ја ћу морати да погледам у сведочења која смо ми овде имали да би се.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па ваљда сте до сад погледали побогу, за пет година сте гледали. На коју бригаду мислите?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Слушајте господине, ево ја ћу вам рећи, у Генералштабу постоји Трећа управа која се бави питањима организације у периоду том и том, по формацији мислимо да је постојала јединица ранга бригаде на том и том простору, мора да се одговори, и они ће погледати књигу формације оружаних снага и рећи ће вам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А која је сврха, да чујем ја да ли је то уопште потребно, да чујем?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли је то потребно?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Које је то питање за ту бригаду, шта, распала се и да ли?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: По националној основи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: И то више није функционална територијална одбрана, не постоји више територијална одбрана.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, и ајмо сад даље питање за стручно лице.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Друго питање је да ли је вама познато да се једнако тако Штаб територијалне одбране који је у мирнодопским условима био формиран што је и нормално, који је био мултиетнички, распао се исто тако по националној основи, плус тога један део људи је побегао за Југославију?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да, да, верујем да је тако било сигурно.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Сигурно је тако било?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тачно.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли то значи да људи који су били у отежаним условима позивари, да позову војне обвезнике на збориште. Да ли то значи да су остали били без војног кадра који ће их организовати, који ће их припремити за борбена дејства?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Значи господине, много је било проблема такве врсте и многи команданти нису имали него прегршт старешина са којима су могли да раде. То је фактичко стање било такво.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли то постоји могућност, овде не могу да кажем да ли значи, да ли ту постоји могућност да уместо ТО организованог, пошто је остао без свега овога, буде наоружан народ који се кад се наоружао побегао у своја села да би чувао своја села, своју имовину, своју децу и остало?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је концепција, општенародна одбрана је то дозвољавала и омогућавала.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли је онда ико могао командовати таквом структуром наоружаних малих јединица који су побегле по селима, ко је могао војно устројити?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ту се ради о фактичком питању али би команда свака која претендује и пледира да организује те снаге и која је у обавези да то чини, да то у једном процесу уреди, знате, није могуће то у једном акту, то је могуће у једном процесу.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Није могуће ни у акту ни у једном дану.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Могуће, знате како је могуће, могуће је у смислу једног временског периода када ви систематски позовете командира из једног села, из другог, из трећег из десетог, па их прикупите, па их организујете, па од њих тражите и тако даље.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли је вама стављено на располагање податак докле је у Зворнику конкретно била Југословенска народна армија?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Није. Да ли вам је стављен податак да је иза те Југословенске народне армије остала једна формација оклопно механизована чета, праге, минобацачи?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, то ми је познато из списка.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Е, то вам је познато, да ли вам је познато да су они припадали источно-босанском корпусу и били под њиховом командом?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Познато ми је да су они дошли и да је ту било некаквога сада лутања, чини ми се да се Обреновић зове, или не знам већ ко је био командир.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Обреновић, јесте.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Који је лутао па је предлагао да се потчини бригади, па не знам корпусу, команданту корпуса па је командант корпуса рекао њему не знам, ти ниси за начелника него си за командира чете, дакле у принципу видим активност човека који је довео те оклопно механизоване снаге у намери да се негде инкорпорира у састав неке јединице.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли сте ви могли закључити из тог свега да је та формација остала од првог дана по повлачењу ЈНА?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да, да, остала је.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Остала је ту?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Ово вас питам само из једног разлога, та јединица Војске Републике Српске, кад још није била војска.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро. Хоћете рећи пре 12.маја.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Је била мотив за окупљање ових малих ситних јединица територијалне одбране.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Немојте да дајете одбрану, питања молим вас.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Не, питам, питам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То је прво нејасно, друго дајете одбрану, ово није сад тренутак за давање одбране.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли је нормално да таква једна јединица опскрбљена артиљеријом, тенковима, минобацачима, прагама, војним стручњацима, да ли је, могућност исхране, смештаја, санитета, да ли је могуће да буде мотив за окупљање дела наоружаног народа да би бранили територију?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Како да не, то је борбено језгро, апсолутно јер то представља борбено језгро свог тог народа који се ту окупља, нажалост само на националној основи, то ми је жао, али се тако то одиграло.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Слажем се са вама, жалосно је што је на националној основи.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дабоме, значи то је једно условно да кажемо по нашем речнику мобилизацијско језгро око кога би могао да се окупи тај народ.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли можете, да ли претпостављате да може стручни део тог језгра да испланира систем одбране, распореда јединица и све остало?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, како да не, сигурно, у зависности од њихове способности, сад то је фактичко питање, фактичка ствар, али претпостављам да је један командир или командант који је држао такву једну групацију формације материјалне па и дела људске био у способности да се даље организује. Ја бих тако чинио и становништво би ми само био извор попуне.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Вратио би се сада на овај део формирања Војске Републике Српске. Ако смо већ имали ово језгро на челу са Обреновићем, Душаном, мислим да је покојни, нажалост, Душаном Јокићем, ако смо већ имали то језгро праве војске из бивше ЈНА, која је била матица за окупљање народа око себе, да ли је то онда била у неку руку Војска Републике Српске која окупља око себе наоружани народ?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја би се могао тако изјаснити, јер је практично она и иначе после тога инкорпорирана у састав, инкорпорирана односно ушла у састав Војске Републике Српске а не Муслиманске и не знам Хрватске или било које.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Доношењем Закона, па онда променом тог Закона а најбитнији је овај Закон који је обавезао председника републике да испланира формирање јединица, команде и свега осталог, за Војску Републике Српске. У Зворнику је постојало ово језгро, у суседном месту.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Немојте износити одбрану, вашу одбрану ће суд ценити у склопу свих доказа. Не можете ви сада.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Управо хоћу да питам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Стручном лицу стављати у уста као да је то већ сада утврђена ствар, било шта из предмета. Не можете ви њему тако сугерисати одговоре, да ли ме схватате.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Ја сам хтео баш да питам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па нисам схватила да ћете да питате. Правите увод већи од питања.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли сте негде нашли у било ком документу да је председник републике сагласно овој обавези из Скупштине, направио план у коме се планира да у Зворнику буде бригада, чета, батаљон и не знам ни ја шта?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, наравно, па ево видите у члану 5 и 7 Закона о одбрани Републике Српске се и наводи, у члану 7 председник Српске Републике БиХ у организацији припреме за одбрану прво доноси план одбране, видите, то је основна ствар, он кад донесе. Дакле, њега Скупштина као највише законодавно тело и највиши орган у новоформираној да кажемо ентитету, мислим држави или већ како ћемо је звати Републике Српске, налаже председнику да донесе акт, план одбране Републике, у том плану ће он наравно елементарне ствари све регулисати по питању новог формирања војске.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли сте ви срели такав документ?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видео сам ово што сам, тај документ мислим да сам видео у лику активности главног штаба касније. Било је тога.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли је у том и једном моменту било написано да ће у Зворнику бити бригада Војске Републике Српске?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Имате мобилизацијски план, ево га на тој страни 14, ево га извод из мобилизацијског плана у коме се каже да прва Зворничка лака пешадијска бригада «Б», дакле «Б» класификације у миру и у рату по формацији броји 11078 матични број њен и тако даље.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ова одлука од 15.јуна, о томе причате?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Од ког датума?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је, то је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Од 16.јуна?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Је ли тако, мислим да је тако, мислим да је тако, ево сад ћу ја да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: На страни 14 Зворничка лака, та страна која није копирана, јел то?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: 16.јуна, јел тако?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: 16.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да то је и званични папир, претпостављам да је много пре тога донет и политички акт о томе, дакле политичка одлука о томе, јер је сасвим логично да ће једна политичка структура да донесе одлуку о формирању своје војске, а онда то детаљисати са свим овим нормативима о којима ми говоримо.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Господине генерале, да ли је игде нађен документ, да ли од главног штаба, да ли од корпуса источно-босанскога, с којим се наређује, изузев овога пред крај маја, којим се наређује формирање лаке пешадијске бригаде у Зворнику и поставља се командант?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, акт је дат из команде корпуса је дат акт да се. Не, него пардон, даје се само наређење о примопредаји дужности, што претпоставља да постоји акт о преформирању. Јер видите генерални став у законском акту тамо који каже од дана тога и тога сви штабови ТО формирају се у састав војске и постају војска, то је генерални став који је касније операционализован другим актима председника републике од врховног команданта.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Слажем се, али да би из службеног листа дошло до територијалне одбране штаба, да ли је требало да прође одређено време преко корпуса главног штаба и тако даље?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Како да не, апсолутно.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Ако је ово акт од 17.маја, онда је требало да прође одређено време. Но сад да вас питам само кратко, ако је у Зворнику већ постојао овај део Војске Републике Српске, да ли то подразумева да послати

командант будуће бригаде, прикључује се том центру, том језгру Војске републике српске.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Логично би било да тај командант окупља то језгро да га користи.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да користи?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако, јер он кад дође знате, на терен он ће од некога који је ту главнокомандујући се информисати и он ће му рећи на располагању имате то, то, то и то, а он каже ја желим, хоћу, имам наредбу и наређење да формирам бригаду, од тога шта имам на терену, имате овде ово, имате овде чете, имате то, а шта је ово, то су неке, не знамо, рецимо оклопне снаге, дајте ми то, наравно, то је врло важно.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Е сад, код штаба ТО и промене, односно размене, односно примопредаје, кажете нисте нашли писмени акт?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да, што није, није ни неопходно. По правилима о службеној преписци административном пословању у војсци то је било потребно да се уради, знате, али то не мења како да кажем правну ситуацију, војну ситуацију примопредаје. Значи не може да спречи, ако ви нисте потписали, неко није потписао то знате, то не значи да није дужност извршена, примопредаја.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Акт о примопредаји.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Само потврда.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Мора бити, и сад се прикључујем адвокату, да се потражи на том месту где је сугерисао у Сарајеву акт о примопредаји у више примерака за бригаду и један за ТО је потписан, ја суду нећу казат датум, нећу да будем нетачан, да ли 29. или 30. после наших вишедневних обилазака терена и повратка са извиђања.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То би било врло пожељно да се пронађе, ако постоји.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: То су уосталом потврдили и сведоци да смо ишли у обиласке, а да вам кажем, ви сте овде изнели да би примопредаја требала да буде постројавањем јединица, ја.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Начелно господине, опростите, а и не мора.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Е онда се извињавам.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ништа.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Онда се извињавам. Кад се ради о, господин тужилац је питао, кад се ради о туђим стварима које су се нашле у рукама да ли штаба, да ли било кога, како са њима поступа, да ли је дозвољено да, пошто то нису ствари које траже неки велики простор, па да се преузима велика обавеза, да према процени у штабу, дал команданта, дал неког другог, да се те ствари пошаљу на чување тамо где постоји каса, где постоји служба?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Све зависи од процене тог команданта, он може да процени да је то рационалан акт и он ће тако урадити

и рећи, пошаљите ово, ценим да ће се најбоље чувати у том, том трезору, тамо већ не знам шта.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Са списком.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Није уопште неопходно да то буде у позадинској бази или не знам где на другом месту. Можда је најсигурније негде у позадинској бази, али ако тако није учењено, није начињен преступ тиме што је рекао нека се пошаље у трезор.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Код добровољачких јединица, господине генерале, ја вам се посебно обраћам са питањем.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Изволите.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: У прво време добровољачке јединице биле су предвиђене само да се уклапају у територијалну одбрану.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, као појединци.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Јесте, након тога је донешена једна прећутна одлука да се могу уклапати и у ЈНА.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Господине генерале, да ли сте ви знали или да ли знате да су те јединице, долазиле са ратишта веома организоване, веома борбено спремне, веома војнички организоване, и да кажем веома дрске.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Слажем се потпуно са вама.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Опремљени до савршенства.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И то.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли онда неко може да очекује да тај наоружани народ, те ситне јединице може да влада са понашањем.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Врло тешко.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не можемо то закључивати сад.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Врло је тешка ситуација, али ево рећи ћу вам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Вештак да нам то закључује, то је већ навођење на закључивање. Ајмо питања конкретна. Да ли може да очекујемо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, ја разумем питање господина, оно што је у домену онога који је угрожен доласком тих јединица, знате, јесте само да тражи помоћ од више команде и да једноставно располаже својим капацитетима да се против тога бори, другог нема.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: И последње питање. Ако је постојала матична јединица Војске Републике Српске у Зворнику у «Стандарду» смештена. Да ли је нормално да ту буде стационирана организована војна полиција која покрива цео тај терен Зворника, а да се при штабу ТО ако треба користи та војна полиција?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите, у принципу тамо где је главнина оперативне јединице, тамо би требала бити и војна полиција, али ако није, тамо нема капацитета, нема места, или већ је процена таква, може да буде и на неком другом месту па и у штабу, потпуно је све једно, мање

више, свеједно је, није неопходно да буде баш у овоме. Обично је ту састав јединице, дакле у «Стандарду», ако је тамо јединица, али то би било, како бих вам рекао, најнормалнија ствар, али ако тамо нема неких капацитета или неких разлога друге врсте које је командант проценио, он их може послати и на друго место па и у штаб да борави.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Овај део сте објаснили око обезбеђења заробљеника, ту вам хвала. Има ли још нешто?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имам ја, имам ја за вас.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Изволите.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Чули сте, да се изјасните на неке ствари које су потпуно супротне вашој одбрани, каже стручно лице данас да сте ви командовали као командант војно територијалне команде сеоским четама, односно да је командант ВТК командовао сеоским четама, ви сте потврдили да сте 01.јуна били командант штаба територијалне одбране.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: До 01.јуна, до 01.јуна.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, не, 01.јуна сте рекли, 01.јуна сте и написали овлашћење испред цивилних, полицијских и војних власти, па ћу ја поново, с обзиром на примедбе бранилаца да почнем да предочавам, након паузе ћу наравно још предочавати а сад ћемо да почнемо само да прокоментарише стручно лице с обзиром на примедбу да није довољно проучио спис, ево ја ћу му поново, он је то имао све, наравно у рукама. Значи ово овлашћење од 01.јуна, у својој одбрани оптужени Поповић каже да је 01.јуна био командант штаба територијалне одбране, а онда се он губи, а ви кажете да је он сво време значи без прекида, па и након 16.јуна командант војно територијалне команде, као што се и легитимише, за коју он тврди да је само задужена за обезбеђивање неких брана, школа и тако даље, а ви кажете и сеоских чета.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тачно, све јединице које су изван формације бригаде, припадале су под команду војно територијалног органа када је он формиран, оног момента када је формиран од тада се протеже његова команда.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А да ли сте нашли у документацији доказ да је привремено команда на тим сеоским четама, тих 15 дана била под неким другим па да је опет припала команданту војно територијалне команде. Јесте ли нашли такав неки доказ?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не могу сад да се изјасним баш конкретно, да погледам још једном, нисам обратио пажњу на тај детаљ, једино што могу да кажем са поузданошћу то је следеће, да је до формирања војно територијалног органа команда тим четама се подразумевала да буде под командом штаба ТО.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па то вас питам.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Е, штаб, ако њега није било, ако њега рецимо није било у том периоду, сад ја прелазим нешто што је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Зато ћемо ми исказе сведока јер ми те писмене доказе, штаб територијалне, врло мало има писмених доказа, али оне које има ја ћу вам предочити поново, без обзира што сте ви имали.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Председнице већа, па дајте, немојте, па пустите нека то каже, неће та реченица.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Седите колега.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Па стављам примедбу, па човек каже па ако јесте, ви кажете није.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи враћамо се на ово овлашћење. Шта значи ово испред цивилних и полицијских и војних власти када се неко тако 01.јуна легитимише, командант штаба Марко Павловић?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако се тако легитимира, ако је то аутентични акт.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта то значи у војном смислу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако је то потпуно дакле легитиман акт и сигуран потпис тога човека који је то, онда је он себе сматрао командантом те јединице, те формације.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Тих формација.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тих формација.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Тих формација.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, јесте. Јер је он са тим својим потписом то и потврђује.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, како објашњавате исказ стручног лица господине Поповићу да је примопредаја извршена између активних дејствујућих старешина јединица, а примопредају сте извршили ви, као што пише у писменом доказу и Видоје Благојевић командант те Зворничке бригаде а не Обреновић и Благојевић, с обзиром на вашу одбрану да је Обреновић. Оптужени у својој одбрани каже да је тај Обреновић чије присуство ће суд опет ценити наравно на основу исказа сведока које ми вама нисмо дали у задатак да анализирате нити сте ви овлашћени да цените различите исказе сведока.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Разумео сам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овај оптужени каже да је Обреновић у том периоду командовао јединицама а он као командант штаба територијалне одбране није њима командовао?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако је то тако било госпођо судија, то је узурпација своје надлежности. Дакле, тај Обреновић ако је то урадио, а можда је и урадио.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Моје питање, да ли би ако је то тачно требало примопредаја да се изврши између тог Обреновића и Благојевића?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, него формалног команданта и новог, Благојевића, дакле Обреновић је потпуно ирелевантна личност ту, он је могао да се појави ту као узурпатор и да дође на место рецимо чак и команданта начелника штаба, да каже ја сам тај, је ли.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, не, није таква одбрана оптуженог.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али он ту није, према томе нема везе са Обреновићем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Зашто није господине Поповићу Обреновић извршио примопредају а ви водите по терену Благојевића, тих последњих дана маја?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Прво дозволите да вам кажем овде је изнешено нешто што ја нисам реко.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта нисте рекли?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Ја нисам реко да сам ја 01., био командант него сам рекао до 01., а 01., сам случајно свратио јер сам видео пред штабом пуно возила и велику гужву па идући у општину сам свратио унутра, дакле нисам командант а потписао документ тај јесам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Случајно исто, јел?

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Што се тиче примопредаје дужности, примопредају дужности је наложио између кога се врши Источно-босански корпус.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Што се тиче Обреновића као команданта једне целине Војске Републике Српске, једне целине која око себе окупља све оружане мање целине, он нит је требао потписивати, нити је потписивао.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је

Опт.БРАНКО ПОПОВИЋ: Нит је био под мојом командом, ми се јесмо чули да треба их помоћи, али он је припадао Источно-босанском корпусу и са њима сарађивао и са њима попуњавао оружје и муницију, од нас је добијао за кухињу брашно, пасуљ и остале ствари.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А добро, ја да вас питам, Војска Републике Српске пре овог Видоја Благојевића, ко оличава ту војску Зворнику, да ли сте ви то могли из докумената да нађете, из писмених ових?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, сву ту војску оличава командант штаба територијалне одбране, под његовом је командом све, осим ако се ту нису можда нашле неке јединице ЈНА као што се ово борбено језгро нашло, па је имало свог старешину на челу, што нема везе са начелником штаба, апсолутно нема везе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А командант штаба територијалне одбране киме он командује?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Свим овим територијалним структурама које има.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Свим јединицама?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дабоме, до појаве бригаде, када се бригада формирала све што је ушло у састав бригаде то је сада под капом, под командом команданта бригаде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Осим овог што није ушло?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи то су ове сеоске чете?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, јесте, и оне.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта ви кажете за те сеоске чете. Значи ево, само да упознамо укратко с обзиром опет на ове примедбе, а суд ће одлучити да ли ћемо још неки додатни задатак дати стручном лицу. Значи имамо сведочења да те сеоске чете чувају 05. јуна, 01. јуна, 08. јуна затворене цивиле у селима околним. Ви кажете тим сеоским четама командује командант штаба територијалне одбране.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, тако је, јер је под његовом командом до момента формирања војно територијалне команде, оног момента када се формира војно територијална команда тада те јединице потпадају под команду команданта војно територијалног органа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па то је исти човек.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Знате, и друга ствар значи све у том простору је под командом команданта односно штаба територијалне одбране.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, само још нешто па ћемо да направимо паузу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А друго је питање да ли је господин тада био на тој дужности, то не знам, али ово је начелно тако.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Ево овако имам једно питање. Ви сте имали у рукама ову наредбу команде бригаде спрске војске Бирач.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Од 28. маја '92?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Која је насловљена на штаб ТО Зворник.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: 28. маја, у потпису командант мајор Светозар Андрић.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: С обзиром да, сад ћу направити малу дигресију, а наиме ми данас све време говоримо како би то требало да буде по Закону, који су то задаци, међутим ми смо овде управо окупљени због две радње незаконите које представљају тешко кршење Женевских конвенција и представљају кривично дело ратни злочин. Значи прво ћу вас питати да ли је свим овим прописима, наредбама, актима, Законима, Уставима и тако даље, прописано како се ради узимање цивила за таоце. Ја бих молила да испоштујете ово што постављам питања.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Председнице већа, немојте молим вас.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Деконцентришете ме, ја ћу сачекати.

Адв. МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Примедба у ствари.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја ћу сачекати.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Не знам шта радите, да ли ви сад постављате питања мом брањенику, вештаку.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви ако не знате то је ваш проблем, мени је јасно шта је.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: По ЗКП-у само вештак може да каже да, да поставља питање оптуженом али преко вас ако има питања.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А суд не може, добро.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: А ви сада питате тако шта ви сад кажете, па би ви да суочавате и једног и другог, с друге стране.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро колега, седите.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Ставили сте примедбу мом брањенику, мени је тешко да говорим, верујте да ми је мучно што морам да говорим.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Кажите.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Али као бранилац вам морам да кажем, рекли сте нешто, ставили сте примедбу мом брањенику да он поставља сугестивна питања. Како можете ви говорити и стављати то на такав начин да су те сеоске чете, то су те, он је био то. Када сте утврдили да постоји батаљон, Готовац под чијом је командом, ко је ко, ко је ко, како можете тако.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А кад смо то утврдили?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Таквом игром, верујте ми.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ништа још нисмо утврдили.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Верујте ми председнице већа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Седните.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Не, ја вам подносим захтев за разрешење, пошаљите га за разрешење као браниоца, ја ћу радити још 30 дана, ја ову мучнину од суђења не могу да гледам јер сте толико сугестивни.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Написаћете писмено. Добро.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Тако водите поступак, а већ сте у претходном предмету прејудиицирали да су сви припадници ТО и тако даље, и тако даље.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Прејудиицирали или утврдили?

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Немојте тако да водите, верујте све ово улази у некакву историју и моју и вашу и свачију, али немојте тако.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Колега седите молим вас.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: На такав начин да поставите.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Све што имате, ако имате, ако желите да будете разрешени ви напишите председнику суда, он ће поставити другог браниоца. Значи да се вратим на ову наредбу штабу територијалне одбране Зворник 28.маја '92., у њој стоји под тачком 6 да команда бригаде Бирач, овај командант Андрић, наређује исељавање Муслиманског становништва и то само деце и жена а способних мушкараца за борбу остављати у логорима ради замене. Да ли је таква радња предвиђена неким? Ако вам треба ја ћу вам дати.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, само да нађем на којој је то страни мог извештаја.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: 28.мај.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али није ни битно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ево вам, ево вам наредба.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Мислим није битно, видите ову наредбу судија схватио сам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Како ви то војно тумачите?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И протумачио не као наредбодавни акт и то командант бригаде војске.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ове Бирачке?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дабоме, није могао штабу ТО Зворник наредити ово. Ово је само један, и тако сам и навео овде, само један акт упозорења да нису одрађени неки послови, знате, у вези са тим, само моменат.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А извините на којој страни, ја то нешто не нађох, на којој страни вашег налаза, нисам нешто то.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А не, не, није, није, ја сам то говорио о оном акту што сам имао до сада, извините, сад тек гледам. Дакле, принципијелно, принципијелно штаб територијалне одбране није био под командом бригаде српске војске Бинач.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И ово се не може схватити као наредбодавни акт команданту штаба територијалне одбране, може само под једним условом, ако постоји акт, документ, наредба, којом је претпочињен штаб ТО Зворник овој бригади а то се није догодило, а могло је да се догоди знате, због тога што је, због оперативних потреба, због вођења операције да командант.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А како знамо да се није то догодило, мислим немамо писмени доказ?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Зато што. Немамо писмени доказ и не само што немамо писмени доказ него да би се то урадило потербан је документ, потребна је одлука о томе, јер то се не може по природи ствари да уради, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па ми многе одлуке немамо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите, пазите, пазите, због концепције, ја вам говорим о концепцији, значи није штаб ТО био потчињен команди бригаде по природи ствари, он је могао њему бити потчињен само ако је виша команда то наредила да се он претпочини.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А да ли ми то знамо, да ли имамо податке о томе?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не знамо да ли је то учињено, да ли је наређено то претпочињавање, то је једна ствар, и друга ствар поуздано знамо да можемо да се ослонимо на доктринарни став, ја се извињавам

господину, али то је тако, да је то како бих вам рекао, није немогуће него једноставно није у тој релацији, значи по концепцији и доктрини није у релацији да штаб територијалне одбране буде потчињен команданту бригаде, о самим тим постојањем једнога и другог. А може да се учини.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи командант бригаде обично није надређен штабу територијалне одбране?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И ни обрнуто.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И ни обрнуто.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ни обрнуто, али се то може да уради у једном смеру и у другом смеру.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па добро и оптужени Поповић каже да у јуну месецу уопште му нико није надређен у војном смислу, ни командант бригаде.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Значи није му ни ова бригада.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е а шта ћете рећи ако је нама исти тај господин Андрић Светозар донео као неспорну исто једну другу наредбу, са потпуно истим заглављем, исто, 31.маја чак, насловљену команданту штаба ТО Зворник везано за садејство. Ево ја ћу вам ово дати, изволите, прочитајте полако.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ту вероватно тражи садејство овога штаба.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да, то вас питам, значи.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је нормална ствар, то је нормално у преписци.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи може садејство бригаде и штаба?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Како да не, апсолутно садејство у сваком случају може и може да он њему предложи, да тражи од њега и мишљење и став идемо у борбу такве и такве врсте, потребно је да ваш штаб то и то уради. Предлажем то.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи бригада и штаб ТО могу да делују у садејству?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Могу, апсолутно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И ко је онда ту надређен, да ли има правила или не?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Е сад, ако је операција, ако изводи оперативна војска начелно тај преузима командант одговорност, он је главни, а не начелник штаба.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Командант који је носилац операције?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Који је носилац операције, а то је у овом конкретном случају рецимо командант те бригаде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овај што тражи садејство?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тај што тражи садејство.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: За ту операцију?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А за неку другу, је ли постоји правило да увек тај бригаде или?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, увек може да буде и другачије.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Може да буде и овај командант а може да буде и бригаде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, може да буде обрнуто, може да се деси да се нека активност обавља на тој територији која има толико велику специфичност употребе територијалне одбране да овај командант бригаде буде потчињен команданту овог општинског штаба, то је врло, то је могуће, али то не може *ad hoc*, овако како ко хоће да се договоре, него то мора виша команда да уради, стратегијски. Да је неко на нивоу главног штаба Војске Републике Српске наредио, а могао је наредити да се ова бригада Бирач, претпочини штабу ТО у том и том задатку, они би то морали да изврше, али није било могуће да начелник штаба територијалне одбране каже овом команданту бригаде која се бригада претпочињава мени.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не може он сам?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То не може. А начелно још једном кажемо иде ствар обрнута, значи штаб ТО се потчињава команди ове оперативне јединице.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А кад су у питању неборбени задаци, има ли ту?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Свеједно, нема никакве то везе, у принципу је регулација борбених задатака али је то аналогно и на неборбеним.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, да ли бисте ми вратили то.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Исти принцип важи, исти принцип важи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И још сам нешто хтела да вас питам пре ове паузе, на коју ћемо сад отићи, у овом упутству о употреби територијалне одбране, коју ћемо после мало прочешљати, каже овако милиција је део снага ТО која се ангажује у извршењу одређених борбених, безбедносних и других задатака. Који су то безбедносни и други задаци?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па видите, то је једна широка, како да кажем еластична норма, која је требала да обухвати не само задатке борбене најнепосредније него рецимо обезбеђење неко, чување неког објекта посебне врсте, чување неке личности посебног значаја и тако даље. дакле, то је један широк, да кажемо норма која претпоставља употребу милиције и за тако неке специфичне задатке.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И шта ви овако без упуштања у оцену исказа сведока наших, то ћемо ми радити, кажете за ову тачку б исељавање Муслиманског становништва мора бити организовано и каже исељавати се могу само деца и жене, а мушкарци способни за борбу у логоре ради замене. Да ли је то нека легална радња, да ли је то нека радња из оквира задатака ТО или бригаде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дакле, то није легална радња, то није легална радња, ни једним актом, ни један акт наш не регулише такву врсту активности, посебно не у војним структурама, то је једна, друго то што је тај командант тако урадио могу да разумем разлоге његове које наравно не оправдавам јер је желео да има живу силу са којом ће моћи да врши условно да кажем трговину.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Замену.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Односно значи да врши замену за своје неке заробљене знате. Али наравно да тај чин није дозвољен нити је предвиђен неким нашим војним прописом који ће регулисати такву ствар.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи за ту радњу из оптужнице не могу да нам помогну прописи, колико ја схватам?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не могу, нажалост не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А да ли могу прописи да нам помогну када из кућа иселите неке људе и онда се ставе у неки објекат, рецимо школу, Дом културе, зграду неку која је раније служила за суд или за фирму, цивиле?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па не можете ви да прекорачујете своје овлашћење, на основу чега то чините, зашто то чините.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И ту не могу исто прописи да нам помогну?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не постоје прописи такве врсте, јер наши прописи још једном подвлачимо нису били конципирани за овакве врсте сукоба као што су се догодили на територији СФРЈ, на жалост, и зато морамо узимати неке више.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте у том контексту, ви сте овде у овом вашем извештају написали нешто о интернираним лицима и тако даље, у оном војном правилнику, то се односи на међународне сукобе, јел тако?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Међународне сукобе и то се односи значи на те.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Кад имамо две стране у сукобу па агресор.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, па сам онда покушао један систем аналогije евентуално да узмемо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја сам то тако схватила па сам хтела да вас питам, значи то би се односило на међународне сукобе?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, иначе прописи о примени норми међународног ратног права нигде, наши.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Нигде не регулишу то питање ни према цивилима, однос према цивилима, ни питање ово о коме.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, а када се ради о ратним заробљеницима, каква су ту правила, да не узмемо сада само Женевске конвенције него иначе?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Имамо те прописе наше које имамо, и они регулишу то.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли би онда морали да постоје неки писмени трагови или?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Како да не, имате ратне.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: О формирању таквих објеката?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па како да не. Ако имате ратне заробљенике зна се поступак према, ја немам сад овде, нисам понео са собом, али могу да донесем следећи пут, где се тачно набраја таксативно какав је поступак уколико дође до заробљавања, како и где их смештате, како са њима поступате, шта су њихова права, а шта су њихове обавезе и тако даље, дакле према ратним заробљеницима. Према правилима међународног ратног права.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ево сад ћемо се мало одморити.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Одређује се пауза у трајању од 25 минута.

Суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Да се главни претрес настави у 13.06 часова.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Хтела сам да вас питам, ви сте рекли овде да су под командом општинског штаба територијалне одбране командне структуре јединица територијалних одбрана, па сте онда рекли на страни 8 батаљони, одреди, чете и команде водова ТО по месним заједницама. Па по формацијској структури које су јединице у територијалној одбрани предвиђене?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо судија, по формацијским решењима у територијалној одбрани имате и водове и чете, и одреде и батаљоне и бригаде, с том разликом што је, значи то сам напоменуо на почетку био, дакле две су врсте територијалних тих структура, дакле такозване маневарске јединице, маневарске структуре и територијална одбрана просторне структуре. Ове просторне структуре су махом водови, чете до одреда, одред је ниво отприлике батаљона знате. Кад кажете одред територијалне одбране то вам је у нивоу батаљона пешадије или оклопног батаљона или рецимо неког.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: По бројчаном?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: По бројчаном саставу, па не може се тако рећи, него више по некој ватреној, по основним задацима, по обавезама које он као такав има и по његовој структури.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Али може да се зове и батаљон ТО и одред ТО?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Може, може и тако и једно и друго, то све зависи од специфичности територије на којој он обавља, тај одред или тај батаљон задатак. Е за разлику од њих имате такозване маневарске јединице које су вишег формацијског састава од бригаде па на горе, значи бригада територијалне одбране, било је дивизија територијалне одбране али то су јединице које су замишљене и предвиђене за ангажовање на ширем простору, знате на ширем простору територије. Рецимо једна бригада територијалне одбране из Босне, рецимо, из Зворника могла је бити употребљена у Словенији, примера ради за случај потребе, могла је бити убачена у Македонију знате, могла је остати ту где јесте, а то су те.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А да ли сте овде у предмету наишли на неку формацију бригада ТО?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нисте?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тога није било и сигурно одмах могу да кажем да су, то су врло крупне формације и оне у Зворнику их није било.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Није било?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Можда је било неких делова од неке бригаде, али.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта значи полагање свечане обавезе у војном смислу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Полагање свечане обавезе је акт, чин, индивидуални чин лица које ступа у војску са којим он се саглашава са свим оним што се од њега тражи, дакле пред народом и пред државом и он се свечано обавезује да ће то савесно извршавати, по цени, у оно време.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То је за појединца?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: За појединца.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А када имамо полагање свечане обавезе од стране бригаде, постројавање јединица?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Када имамо полагање то је у суштини само форма, само средство да се свечана обавеза, јер се свечана обавеза даје у индивидуалном смислу и само појединац даје свечану обавезу, а бригада која се постројава само се увеличава тај акт, тако да кажемо, и наравно врло је рационално да се сви построје и да сви истовремено дају свечану обавезу, а не појединачно да питате неког или рецимо да организујете по водовима, или не знам по четама, тако се није радило, него увек у круг.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А шта то значи у односу на период пре и после полагања свечане обавезе бригаде јел то има неког утицаја или нема?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Има значи у том смислу што се сматра, сматра се да до полагања свечане обавезе још увек то није прави војник, дакле још увек није у систему субординације, оног момента када се он обавезује и кад каже ја свечано се, Миле Стојковић свечано се обавезујем да ћу то и то извршавати, тога момента он је вољно ступио у ту војну јединицу. Тад се у формално правном смислу сматра да је под ингеренцијом командних структура те јединице односно под законским нормативима и свега друго, до тада је једна условно да кажем флуидна ситуација у том смислу што је он још увек цивил, тако смо их третирали као регруте. Мада су они већ тиме што су регрутовани већ стављени у један сасвим други статус, нису више они класични цивили него су већ обвезници, зато се и каже војни обвезник који још није положио заклетву, дакле није још припадник те јединице али је већ у припремном периоду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И можда сте ви то некако одговорили, ја бих хтела сад мало да појаснимо по родовима војске, ове чете којим родовима могу припадати, којим родовима могу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите, читава организациона структура оружаних снага се састојала из видова, родова и служби, дакле то је тројна подела, имате видове, ратно ваздухопловство, противваздушна одбрана.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, то да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да, то знате, ратну морнарицу, и копнену војску.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У једном и у другом имате родове, дакле ако се ограничимо за копнену војску у копненој војсци имате род пешадије, род артиљерије, род оклопних јединица, род инжињерије, родове до служби, од служби техничка служба, интендантска служба, санитетска служба и тако даље. Дакле то су према томе у тој организованој структури значи може бити чете различитих родова, пешадијска чета, може бити оклопономеханизована, може бити противтенковска чета, може бити диверзантска чета.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли то све важи и за територијалну одбрану?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Исто важи за све, исто, исто, само је специфична.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Тенковска чета може да буде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, наравно, само је специфичност у томе што су територијалне чете условно да кажем, односно организациони елементи територијалне одбране далеко мањи број сте имали тенковских, оклопних и тако јачи, ракетних система и тако даље.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли се то онда односи и на ону чету војне полиције о којој сте причали?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Исти принцип, исто се односи, према томе значи једна чета војне полиције у територијалној одбрани је сасвим идентична и потпуно једнака у статусном смислу са оном јединицом војне полиције која је у оперативној војци, једина разлика међу њима може бити у бројном саставу, може бити у наоружању, рецимо мање опремљена, лошије опремљена, али у принципу бити задатак све је исто и у систему руковођења са њом је исто.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Опет да се вратимо на онај, ми смо назвали борбени и неборбени задаци, овде видимо оно борбени, безбедносни и други, кад се говори о милицији.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А кад говоримо о војној формацији, да ли можемо да направимо ту поделу на борбене и неборбене задатке?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Можемо госпођо судија, али то је потпуно ирелевантно, знате зашто, због тога. Мислим, оно је ирелевантно, али у смислу војног организовања и његовог функционисања сасвим је све једно да ли је неки задатак борбени или је неборбени, није једнако борбени задатак извршити наравно, он тражи много више ангажмана, много више људства, много више опрезности, много више процене ситуације, много више интелектуалног рада, и способност и тако даље, неборбени задатак наравно да је лакше извршити, али у бити се ту ништа битно не мења.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А шта би био неборбени задатак?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Шта би био неборбени. Неборбени задатак рецимо, ево рецимо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Мислим, ми овде говоримо о легалном задатку, ово морамо ми сами да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ево рецимо, ви сад имате неборбене задатке, сви су сада неборбени задаци тренутно у.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, не, мислила сам у ратном стању, шта би био неборбени задатак једне сеоске чете?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А у ратном стању. обезбеђење једног рецимо објективног водовода, или једне канализационог, тамо система, водоводног система или рецимо можда неке хидроцентрале, центрелице мале или можда неког моста, то је неборбени задатак у бити, који може да прерасте у борбени наравно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Јел може неборбени задатак да буде и неки незаконити задатак?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Може наравно, али ако је такав, командант, односно командир је дужан да цени ситуацију и да пронађе елементе који му говоре да се то ради о недозвољеној ствари, ако је видео и схватио, односно има индиција да се ради о нечему што може да буде

кривично дело, он поступа по правилу службе и тражи, упозорава претпостављеног и каже му ја сматрам и мислим да је због тога и због тога ово није дозвољено, ако му претпостављени ипак инсистира да он то изврши он ће тражити и писмено за то, ако и не добије то писмено.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, тако пише у правилу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако пише у правилу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. И ајдемо сада ево на пример да замислимо једну ситуацију, имамо неки неборбени задатак, имамо сеоске чете, те војно територијалне команде која постоји у тим структурама, имамо ту цивилну милицију која има неке поставе, имамо војну полицију. Ко би ту требало да командује, односно да ли постоји неко кога можете да искључите или можете да кажете могу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Сви су они инкорпорирани у том неком задатку, да ли је борбени или неборбени, с том разликом што свим тим активностима треба неко да руководи, тај неко је пре свега војни руководилац, дакле војно лице које је на челу војних структура, ако је то командир чете територијалне одбране он ће руководити са свим тим, ако је најстарији ту наравно, ако је ту неко старији од њега тај ће то чинити.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Али ако има три структуре?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Нема веза што има три структуре, ево како.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И полиција и војна и?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако је полиција цивилна ангажована у борбеном дејству, пазите подвлачим у борбеном дејству онда се она претпочињава команданту који води то борбено дејство, односно команданту те јединице, ако није.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, али те борбе нас не интересују.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако то није борбена, него је, онда се ради о садејству односно сарадњи, онда се ради о сарадњи, свако извршава свој део посла.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И кад је садејство ко командује?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Нема јединствене команде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Него је садејство, дорбо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Свако ради свој посао, значи орган унутрашњих послова ради своје и по својој вертикали одговара свом Секретаријату односно својом управи односно својој полицији, а војник одговара својој структури.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је условно да кажем подељена одговорност, свако уствари својој одговорности.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја сам читала ово упутство о територијалној одбрани детаљно, али сад овако пре него што кренемо то мало детаљније, интересује

ме нека радња испитивања заробљеника било легално, нелегално затвореном, војном, цивилном, каква је то радња у војном смислу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Испитивање ратног заробљеника је легална радња која се предузима у циљу прибављања података о плану, односно о непријатељу. То чини, пре свега чине обавештајни органи, дакле најоспособљенији су за то, а иза тога наравно и друге командне структуре, један командир чете, банализујемо или командир вода такође може то да врши, може да врши и командир одељења, дакле битно је доћи до информације о том противнику и ви онда саслушавате то лице или та лица која сте заробили. То је у суштини смисао те радње и те активности, она је дозвољена. Наравно има својих ограничења у томе не смете људе малтретирати, узнемиравати, убијати или сличне ствари, него морате, од њих можете тражити његово име и презиме по принципима, по начелима примене међународног ратног права, односно упутству о примени међународног ратног права, имали сте само, он има обавезу да каже своје име и своју позицију и тако даље. Наравно све је то оно што се зове норматив, међутим у пракси се ствари догађају сасвим другачије. Зашто? Јер желите да имате што бољу информацију, што већу информацију и не презате ни од чега условно да кажем, знате, догађа се у ситуацијама када је стани, или бити или не бити да се прекорачују овлашћења да би сте извукли податке који су релевантни. Зашто? Јер сматрате да је то важно да бисте сачували своју живу силу и онда примењујете неке мере које нису, које не би рецимо, али опет то излази сад наравно из домена дозвољених радњи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имамо овде један докуменат 10.јуна потврда Привремене владе, господин Бранко Грујић потврђује, каже да може узети без накнаде за потребе штаба територијалне одбране ратне болнице 50 литара горива. Да ли би ратна болница спадала у ове установе ТО?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је и он може то да уради.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Према упутству?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он може, јер он има комуникацију са командантом, односно са штабом територијалне одбране за његове потребе то обезбеђује и он то прибавља на тај начин, то је сасвим у реду, нема никаквог ту. Он то чини за потребе штаба.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Судија извините, ја бих имао једну примедбу на ту вашу констатацију.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, то је предочавање писмених доказа, ви сте могли да.

Адв.МИЛОМИР ШАЛИЋ: Ја мислим да тај докуменат није потписао, није потписао Брано Грујић тај докуменат. То је за Брану Грујића, машином је откуцано име Брано Грујић, али то Брано Грујић није потписао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Рекли сте овде на странама 26 и 17 овог вашег извештаја везано за ове тактичке јединице ТО ове мање формацијске саставе, различитих родова.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да су коришћени за борбену контролу, заштиту становништва, обезбеђење објеката.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да, јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Диверзантска и друга борбена дејства.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Одржавање реда и безбедности.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, може да се деси госпођо судија, опростите што упадам у реч, може да се деси да су снаге војне полиције недовољне, или цивилне полиције, овај снаге чак и војне полиције недовољне, и снаге цивилне полиције нису довољне да обезбедите мир и стабилност, онда можете употребити и војну јединицу. Класичну, пешадијску јединицу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И ко би онда одржавао ред и безбедност, какве су то неке обученије?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Издајете борбени задатак, издајете заповест заправо и кажете командиру чете Марку Марковићу твој задатак је следећи у наредном периоду о том и том простору урадићеш то, то, то, поставићеш толико стражарских места, толико тога, толико тога, не смеш дозволити по цени не знам чега, овога, онога, обезбедићеш то и то, дакле то се сматра борбеним наређењем, актом наређивања путем кога он касније поступа и извршава свој задатак.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То би било то одржавање безбедности?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, тако је. Ако имате снаге и ресурсе да то уради цивилна полиција ви ћете позвати ресорног органа и на нивоу, односно на линији сарадње, затражити да вам и он то уради, рецимо за те потребе, или ћете послати војну полицију за то. Дакле, имате неколико алтернатива могућности за које ћете се одлучити а све је ствар пре тога мисаоног процеса који се зове процена ситуације и доношење одлуке у погледу тога свега. А да бисте донели одлуку увек некога питате, и консултујете се са својим штабом.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То су ти кажете мањи формацијски састави различитих родова, то је оно што смо рекли, може да буде и тенк и војна полиција и диверзантски, извиђачки.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, може, може, јесте, то може да буде део пешадијских снага.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И пешадија.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Део артиљеријских снага, оклопних, то су ad hoc могућности, састави у зависности рецимо ако је потреба таква, нема никаквог проблема. Поготову диверзантске јединице, у диверзантске јединице имате различите структуре, различитих родова, рецимо обавезно инжињерце имате, знате, имате пионире, имате оне који рукују с експлозивом, па онда имате рецимо полицајце, па имате обавештајце, па

имате пешадинца, па имате неко противтенковско оруђе и тако даље. Дакле, важно је да имате такав један састав који ће бити диверзантско способан да одради те такве специфичне специјалне послове.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рекли сте да командант територијалне одбране одговара значи оном по оној вертикалној хијерархији команданту зонског регионалног. Сад ћемо, оптужени Поповић нека ме исправи ако грешим, а знам да он у својој одбрани ни један пут није помињао постојање било каквог регионалног или зонског штаба с којим би он евентуално сарађивао.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Контактирао, јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта то значи?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Врло тешка ситуација фактичка која је ставила господина у врло тешку позицију, јер је дошло до прекида континуитета у систему руковођења, да је имао команданта зонског штаба, или да је био са њим на вези он би га врло често контактирао, то би сигурно морао да ради, и радио би сигурно, да би олакшао и себи позицију и да би био оперативнији, међутим нема, десило се да нема, знате, прекид је у том.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта то значи у смислу његове одговорности?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То значи, у смислу његове одговорности то значи да ће поступати.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: За употребу јединица.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Поступаће госпођо судија, поступаће он по принципу директивне одговорности, односно директивног наређења. Зна шта је смисао постојања територијалне одбране, зна шта је смисао постојања његовог штаба, зна шта су основни задаци на тако једној територији и тиме ће се руководити до даљњег, док год не стигне да успостави комуникацију и везу са.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Али то значи да је он самосталан у оквиру тих?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То значи да је самосталан и у извршавању и у доношењу одлука и у извршавању.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Са обавезом да касније само образложи вишој команди и да им каже зашто је радио неке ствари и рецимо зашто није и тако даље. Ако успостави ту комуникацију. У специфично, дозволите само и то да кажем у овим условима која је отежавала.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Седните слободно, седите.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Која је нажалост отежавала позицију команданта штаба територијалне одбране јесте та што констатујемо да није имао ту управну структуру од које може да црпи и да тражи информације односно да наређује, да тражи конкретна наређења, што је се у међувремену умешала једна структура која је, како бих вам рекао, која није била формална, формализована, дакле умешали су се кризни штабови и он је сада имао једну структуру која је могла њему да врши некакав утицај на њега,

знате. Зашто? Зато што је он контактирао са председником општине, са извршним саветом.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Чекајте, чекајте. Не знам на основу чега то тврдите?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја сам то видео, ја сам то видео у актима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Кризни штаб је био до формирања Привремене владе.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја то тако и говорим, ја то тако и говорим.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То је било раније, тај део није у оптужници.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је, не, у реду, онда се повлачим ја. Дакле, ја говорим само до формирања Владе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: У периоду јуна и маја нема.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Чим је се формирала Влада, он је имао значи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Привремена влада.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он је имао легалног представника и могао је са њима контактирати и могао је од њих он тражити нека упутства, не нека, многа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, према конкретно одбрани господина Грујића, а ми ћемо наравно ценити доказе и појединачно и у вези са свим осталим доказима, што није Ваш задатак и Ви то не можете да урадите, командант Штаба територијалне одбране седи на свакој седници Владе.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И што је још важнија ствар, што је у фактичкој могућности да у сваком моменту када је у тој позицији, може да тражи савет.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Без обзира шта се тамо причало, он ту присуствује.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, он може да тражи савет, предлог, мишљење и помоћ државне структуре оличене у Привременој влади. Према томе, значи, он од њих може да тражи мишљење и ставове знате. Он ће доносити одлуку о томе, а нарочито одлуку о употреби јединице. Али је у прилици и врло често је, то је сигурно радио вероватно, јер му је то потребно да уради знате, не може он сам да доноси, него ће увек консултовати председника општине, шта мислите о томе и о томе? А шта мислите о овоме? Знате? Али то не значи да му може председник привремене Владе да нареди, то му није могао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Њему да нареди?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Њему није могао да нареди.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Мислим по начелима руковођења.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да, да, да, то смо чули.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: За употребу јединице.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овде на страни 18 говорите о препотчињавању, стављању јединице под команду другог старешине.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли то опет вертикално гледано?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Опет вертикално, зато што је систем руковођења односно командовања јесте акт појединаца, знате, командује се појединачно, немате, акт наређивања је акт појединцу, према томе, читав систем у организацији војске се карактерише тиме под принципима да тако кажемо субординације и једностарешинства, значи, један је старешина који доноси одлуку и који наређује и његово се извршава.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је то онда овај, из оног исказа господина Илић Драгутина команданта ИБК где он каже да је то практично прескакање, а наиме, рецимо командант бригаде прескочи команданта батаљона и директно наређује командиру чете, је ли то то?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је врло, то је веома лош поступак и условно да кажем и недозвољен поступак и нерационалан.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Само да Вас вратим, све о чему и због чега ми овде седимо пет година је недозвољено, према томе, ми не би требало да разговарамо али то је сад тако.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али се догађа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја Вас питам да ли то се догађа?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Догађа се.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То је недозвољено?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је недозвољено.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, има таквих ситуација?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Има таквих ситуација.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Видели сте ону наредбу од 04. јула где се додељује онај вод Пиварског.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли можете то да нам прокоментаришете?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Могу. Једноставно донета је одлука о томе да се тај вод Пиварског инкорпорира да се уведе у састав.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Другог батаљона.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Другог батаљона, па онда иза тога наводи да он у свом дејству може бити самосталан и тако даље. Ја сам то објаснио овде, значи, он је могао бити самосталан али само у начину избора принципа и начина тактичких поступака које је тај Пиварски. Знате, то није значило да је он аболиран од командне структуре, не, ни говора. Он је под командом тог батаљона односно тог команданта батаљона. А могао је да бира начине ова друга формација, само начине тактичких радњи по свом нахођењу јер је специјална специфична јединица у том неком смислу, па га он овлашћује да може диверзантско, дабоме да он може самостално да промишља, да размишља да доноси неке одлуке оваке врсте, онаке врсте али је он одговоран по систему субординације. Субординација и једно

старешинство се не губи ни у ком смислу и никад не сме да се изгуби. Када се изгуби, то је акт лоше организације.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. То сад што причате, је ли се то односи на борбене задатке?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И на борбене и на неборбене.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И на било које?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: На све, генерално.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Е, апропо тога ћу Вас питати на страни 19, рекли сте овде обједињавање командовања свих оружаних снага ради усклађивања дејстава ТО и ЈНА и тако даље, и сад обједињава команду она команда или штаб ко је носилац борбених дејстава.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: «На фронту је то ЈНА, а на привремено запоседнутој територији је штаб».

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У начелу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: У начелу. Добро. Е сада, овај, да ли та могућност самосталности тих команда и штабова приликом извођења дејстава и могућност јединствене команде за ЈНА и ТО о чему сте говорили, значи да може да постоји да постоје две команде за неке различите задатке?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Могу да постоје две различите команде, ако постоје две различите команде, онда се ту ради о садејству. Значи, садејство је једна другој. Значи, једна команда, један штаб у међусобној акцији садејствују један другом са својим снагама и то раде. Ако је у питању формирање јединствене команде ради извршења неког задатка, онда се и из једне и из друге формира јединствена команда и то онда нема два, то је само једна команда и ту нема садејства. То је дејство. Значи, то је дејство једне укрупњене да кажемо јединице, у којој примат има војна командна структура у односу на територијалну или обрнуто у зависности од.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ко је носилац борбеног дејства.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, ко је носилац борбеног дејства, односно каква је активност да ли на ПЗТ-у примера ради или је на фронту и тако.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рекли сте овде на страни, везано за однос војних јединица са МУП-ом.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Која то страна извините?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: 20, 21.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И тако даље, овај, то може да буде значи однос потчињености дела МУП-а, је ли тако?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте. Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: ЈНА или ТО у зависности од тога ко руководи овде опет сад борбено дејство, то је значи у борби.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Или у било којим другим дејствима.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А мене занима ова сарадња два равноправна државна органа зато што сам ја схватила, исправите ме ако грешим, да се то ради о некој сарадњи ван борбе.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите, сарадња је потребна да бисмо ускладили наша дејства и потпуно је ирелевантно да ли је то борбено дејство или је неко.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, оба могу да буду и у борби.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, може да буде и борбено дејство.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Може и сарадња и потчињеност?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте. Само је важно јединствено деловати значи, деловати у духу основне замисли.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е па то је питање, ко обједињава то деловање?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ко обједињава? У принципу обједињава командант војне јединице, и он руководи са, са тим да кажемо активностима, дакле, старешина, војни старешина. Увек се њему даје предност али и одговорност. Али, ако је у питању сарадња, онда је то однос значи војне команде и ресорног органа, односно Секретаријата за унутрашње послове односно Министарства унутрашњих послова. И то су два потпуно равноправна овај тела, која у међусобном договору овај, долазе до закључка како ће и шта употребити и како функционише, како ће функционисати. И онда свака сноси одговорност за свој део.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. А где је ту цивилна власт? Ми конкретно имамо овде, значи, оптужен нам је човек који је био председник Привремене Владе и он на пример, у својој одбрани каже да је он задужио односно да је Привремена влада чији је он председник.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, први међу једнакима је ли? Задужио МУП и територијалну одбрану да одраде неко исељавање према наводима одбране, добровољно исељавање, суд ће утврђивати, тужилац тврди да је то принудно и тако даље. Значи, то је одбрана да задужује МУП и ТО уколико је то тако, уколико суд прихвати ту одбрану, реците нам онда овај, како то.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тај државни орган није могао да учини једнако и према једном и према другом. Он је могао свог ресорног органа, свој ресорни орган да употреби, значи, могао је према МУП-у, Секретаријату, да од њега каже слушај тако и тако, ти ћеш урадити то и то, али није могао према штабу ТО јер није имао наредбодавну власт, у односу на штаб ТО. Значи, он није могао наредити команданту штаба територијалне одбране да чини то и то, као што је могао тражити од секретара за унутрашње послове који је са њим у Влади да његова полиција уради то и то.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Али на почетку сте рекли да је могао да захтева нешто да уради?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, наравно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Он одговара за употребу, неће или хоће.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, он ће и као државни орган у Извршном савету односно у Влади предложити и захтевати.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, није могао да нареди?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али не може да нареди, не може да нареди.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. А може да захтева?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Може да захтева наравно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је то онда онај однос сарадње о којем сте малопре причали?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, однос сарадње.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Као што сте рекли у налазу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, тако је, а кад се говори о односу садејства, онда ту имате јединствено функционисање и.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Његова одбрана је да он је задужио да они то ураде, људи су тражили да добровољно изађу и да је он задужио.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он је могао то све, он је могао задужити још једном Вам подвлачим, полицијске структуре.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А овај не мора да прихвати.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А овога није могао задужити, само га је могао замолити, предложити, препоручити и тако даље.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Кажите, изволите.

Оптужени БРАНКО ГРУЈИЋ: Ја мислим да нисам то ја наредио, него то је договорио председник општине Јово Мијатовић, а не председник Извршног одбора Привремене владе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Господине Грујићу, Привремена влада задужује МУП и ТО да одради исељавање. То су Ваше речи.

Оптужени БРАНКО ГРУЈИЋ: Где пише то?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Пише у Вашој одбрани. Хоћете да тражимо сад по Вашој одбрани? Имам Вашу одбрану на 100 страна комплетно цео спис па, молим Вас кад сте имали прилику, мислим. Немојте ме сада прекидати.

Оптужени БРАНКО ГРУЈИЋ: Немојте тражити, наћићу ја.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја сигурно не измишљам наводе Ваше одбране. И ту нам је стручно лице које чекамо толико и сад кад имамо прилику да га питамо, Ви се сад повлачите и кажете то је нешто неозбиљно и тако даље. Да ли можете да ми објасните присуство начелника полиције седницама Привремене владе?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно. Јер је он део државне структуре и сасвим је логично да тај претпостављени полиције буде у Привременој влади присутан, јер се ради о стварима које се тичу између осталог, њега и читаве територије. Сасвим логично.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Да ли ту постоји нека обавеза да ту полиција или тај начелник Штаба територијалне одбране подноси неке извештаје на тој Влади или не?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У принципу постоји обавеза, пре свега, овог ресорног, значи, шеф полиције подноси своје значи, информације све, председнику Извршног савета, односно председнику Скупштине, односно значи, структури државној на општини својој, а овај командант Штаба територијалне одбране у принципу је дужан, није дужан да реферише председнику Скупштине или то, он је дужан да то учини оној претпостављеној својој команди, али ако смо констатовали да немамо зонски штаб, знате.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ми нисмо чули да имамо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Нисмо чули да га имамо, све остаје у домену његових сазнања, до неке следеће прилике када му се буде успоставила нека могућност да некога извести. И он није био у обавези да председника општине о свему томе обавештава, он је то можда био принуђен због тога што је имао проблема, па је често пута морао да каже, људи схватите, ја имам проблем такав и такав, ево желим да вам реферишем то и то, јер ми је потребно то и то знате. То су логички разлози због чега би он на седници Привремене владе иступао као командант штаба територијалне одбране, али није био у обавези, он је само у обавези по овим ондашњим решењима да то чини према вишем зонском штабу, није га било, па остаје све у његовом домену. Његових такозваних оних директивног понашања и извршавања задатака.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Рекли сте овде на страни 22 да старешину војне полиције у територијалној одбрани одређује командант републичког ТО или покрајинског. А у општини?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Опростите, где? На страни 20?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Одлуку о избору старешина војне полиције у територијалној одбрани доноси командант ТО републике или покрајине.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А у општини? Је ли то исто?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Није.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Није?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Није, није, јер питање организације војне полиције је војничко питање, војно питање и оно се може решавати или у команди војне структуре, оперативне војске или територијалне одбране јер се ради о војној полицији, према томе, општински орган са тим нема ништа. То није његова, то није његова материја, то није његов саставни део, то није део његове организације, јер је војна полиција део или оперативне војске или територијалне одбране, па је потпуно нормално и логично што је регулисано било тако да о томе могу да одлучују само команданти оперативних снага или команданти територијалне одбране, а не општинска структура или

републичка на пример, републичка влада или не знам тако. Могла је то само, знате ко је могао у бившој СФРЈ, то је могло председништво у лику врховне команде, једино је оно могло да чини такве ствари јер оно сублимира и једну и другу, и цивилну и војну власт у својој емприхенцији да кажем у свом, у свом оном постојању.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овде у овом Упутству о територијалној одбрани, имамо овде.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Упутство о употреби територијалне одбране, тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да, упутство о употреби, јесте. Имамо функцију официр за везу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И Ви сте се нешто изјашњавали, ми имамо овде писмени доказ да је овај командант Штаба територијалне одбране се поставља за официра за везу са СРЈ. Овде пише додуше у овом на страни 31 овог Упутства, скраћено територијалној одбрани, зашто се упућују официри за везу и тако даље, шта они раде. Да ли можете то да нам мало објасните?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Какве се то личности постављају за официре за везу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Институт официра за везу није специфичност само територијалне одбране, дакле, није везано само за територијалну одбрану, то је у општем смислу важно да схватимо да значи можете, овде имати официра за везу и у оперативној војсци и у територијалној одбрани. Та личност, односно та особа је једна спона, један беоцуг значи између онога што ради та команда и некаквих других структура које су важне за њено функционисање знате. Ако Ви имате овог човека који је одређен да буде официр за везу у вишој команди, значи, у овом.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Корпусу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Корпусу, његови задаци су да успоставља ту везу корпуса са свим другим територијалним, свим другим структурама на територији.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, он је за везу са СРЈ.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро са СРЈ, нема везе, може да буде са СРЈ, то је сасвим свеједно, ово је конкретно са СРЈ. Ви нигде нећете наћи у борбеним правилима, официр за везу са СРЈ, него ћете имати само општи назив официр за везу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А он подразумева између осталог и везу са неком страном земљом и везу са унутарњим структурама и везу са јединицама и са институцијама односно установама цивилних структура, сасвим је свеједно, принцип је исти, треба их на неки начин, јер њихова

функција је важна и сад да би могли да је користите, требате да имате некога ко ће то да координира.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Колико је важна та функција?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Врло је важна, нарочито у међународном карактеру, у том неком значају, а да се сведемо овде на овај проблем, важна је такође јер је личност која сублимира неку способност између те високе команде и онога што је у инфраструктури доле у општини знате, и доста је важна, врло је важна та. Он нема никакву наредбодавну функцију, тај официр за везу, он нема никакву способност наређивања, он је као један начелник некакве службе или рода у команди. Примера ради; имате команду у којој имате начелника артиљерије знате, он нема наредбодавну функцију, да нареди артиљеријским снагама доле али ће увек у команди предлагати шта, како да се та артиљерија употреби.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ако је баш игром случаја исти тај и командант општинског штаба територијалне одбране, како он каже до 01. јуна, а ово је 30. маја, а онда од тада и командант ових сеоских чета.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Може и једно и друго.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Може да има више функција?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Може, може, неко је проценио да су његови капацитети, интелектуалне способности његове су такве да може да покрије и ово и оно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А да се вратим.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Мада се то ређе догађа, то је стварно, али се догађа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па, добро, ето дешава се. А реците ми да ли овако из искуства знате официр за везу, је ли то треба да буде неки човек који је образован на некој војној академији у полицијској, инжењер, правник или шта? Шта је по правилу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је. Првенствено треба да буде изузетно добро. Официр за везу би требало да буде једна од најобразованијих и способнијих официра да тако кажем, јер он треба да зна огроман спектар потреба и могућности читавог тога дела, знате, треба да зна и тактику и стратегију и начин употребе и позадинске елементе и способности људи и тако даље. Дакле, он је тај који је једна жива веза која треба да од његове да кажемо, интелектуалне те неке ерудиције много тога зависи знате, јер ће он да анимира команду и рећи, људи ово овде је много важно и молим вас зато дајте ми подршку за ту и ту структуру и обрнуто, или ће рећи, не то уопште није важно, дајте на неки други задатак и тако даље. Дакле, у принципу је то једна личност која се бира и којој се гледају да кажемо овај, њене интелектуалне и друге способности.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И Ви рекосте данас да командант бригаде не може да наређује штабу ТО је ли тако?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Могу да садејствују.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А ево имамо један телеграм овде неvezано сад за ово питање, овако каже «15.јули '92.»

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро. Значи, већ је формирана бригада, рецимо, узмимо као фактичку ствар.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То ћемо још да утврђујемо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дабоме.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Мислим формирана, одлучено да се формира, то колико је формирана и у ком делу је ушла у састав ова, то сад нећемо да причамо, углавном, ево интересује ме ово да прокоментаришете, телеграм ТО Зворник пошиљалац, прималац корпус Угљевик, 15. јула, «стижу заробљеници из Зворника, кренули су пре 15 минута». Ово је писмени документ.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је документ којим се показује да је територијални штаб Територијалне одбране информисао корпус о њиховом стицању.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Што? Што га информише, да ли можемо то сад да закључимо?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па зашто га је, вероватно да су постојале неке потребе међусобне сарадње, координације, знате. Примера ради, ако сте ви упутили некога, неко тамо треба и да их прихвати, па пошто излази са ваше територије, са вашег простора, логично је да ћете позвати неког тамо и рећи слушајте, послали смо тада и тада, вероватно ће стићи до те и те линије тада и тада, чисто због маршевских потреба, маршевске те колоне.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А како можете да ми прокоментаришете овај образац, каже овако, нека потврда. Каже, српска општина Зворник, Територијална одбрана, па испод тога команда Зворничке бригаде.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је лоше урађена, тако да кажемо, номенклатура, знате, или је у питању.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Једно или друго?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Једно или друго. Не може и једно и друго, знате. И ово је српска општина Зворник, Територијална одбрана, команда Треће бригаде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Испада да су заједно. А рекли сте могу у садејству, је ли може онда то да значи или не?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па могло би, али онда би требало да стоји Штаб ТО Зворник, а изнад њега команда Треће бригаде, или обрнуто, команда Треће бригаде и штаб и онда бисмо знали.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А не овако заједно?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ово је лоше конципиран документ, будући документ.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Хтео бих само да се надовежем у вези овог питања. Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, ово је као форма потврде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Образац, узет из документације Зворничке бригаде који је био доступан Хашки трибунал нам је те оверене електронске копије доставио.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јер је овде смешено, знате смешено је нешто што је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, то тако колико смо добили, тако предочавамо.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: У вези тог документа и тог обрасца, да ли он то све у пракси има примера да се уради тако један образац па у којој форми хоћеш да га употребиш, ти оно друго прецрташ да би тако одговарало?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Нисам разумео, опростите, још једном.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Ако се уради овако један образац где стоји српска општина Зворник.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро. Јесте.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Па испод тога пише овај, Трећа бригада.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Трећа бригада.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Па онда пише штаб ТО, онда прецртате штаб ТО, српска општина Зворник, бригада, и тај документ може да функционише, ако прецртате ово друго.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако је неко ко је надлежан за то.

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА: Кад се ради образац, кад се ради образац.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јасно ми је, кад се ради образац, треба водити рачуна значи, треба неко о томе да води рачуна, то првенствено треба да воде рачуна оперативни органи, значи, оперативац значи онај који је задужен за борбену документацију у бригади рецимо, он треба да уочи тај недостатак, ако га је уочио знате, и види да је то нелогично и да то није у духу прописа такозваног канцеларијског пословања у војсци знате, онда он може прибећи и овоме што ви кажете, па ће у хитности случаја само прецртати овај територијални одред, а остаће бригада, команда бригаде и тај ће акт функционисати као акт бригаде и обрнуто, ако је у прилици командант штаба ТО, он ће рећи ово није добро овако, ја прецртавам значи, команду Треће бригаде и са мојим потписом показујем да је у питању акт штаба ТО. Али се увек треба наравно одмах то одстранити и направити правилан акт. Ту нарочито долазе до изражаја начелници штабова јер они су ти под чијим патронатом раде оперативци и сви други, читава администрација.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имамо овде доста овај, неких података о томе да је постојала, да су постојали неки да кажемо, војни полицајци значи који су по својим униформама, по белим опасачима ту функцију имали, улазили у ове затворе, а с друге стране имамо неке доказе који указују да су ту, да је то била нека паралелна војна полиција која није била у саставу ових, ове чете војне полиције о којој причамо.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо судија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли сте на тако нешто наилазили у пракси?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо судија, то је сасвим могуће на жалост, и то само на почетку још и констатовали да је појава паравојних формација и њихових активности је преко 90% ако не и више проблема створила такве врсте знате. Врло је могуће да су се такве ствари догађале из простог разлога што је фактичко стање било такво, што су неке јединице такве врсте као што су те паравојне, једноставно узимале себи за право, опростите на изразу, али то је један башибозлук, значи нешто што не поштује ни правила ни прописе, него поштује само силу, он је наоружан, снажан, улетео је ту и овај, и једино што бих ја питање имао за господина, није једино мислим, али једно од питања рецимо које бих господина питао који није баш у завидној ситуацији што каже, док је радио свој посао, јесте ово, када сте, значи, сад бих користио прилику, када сте видели такву врсту проблема и када су се појавиле паравојне формације моје је питање да ли сте претпостављам, нисте се са тиме сложили, да ли сте предузимали неку меру и да ли сте извештавали претпостављене, да ли сте тражили помоћ од тога да их се ослободите? Јер сваки искусан, потврђујем ево и да довршим, сваки искусан старешина знате, он увек тежи да нема некога слично ту.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Одбрана оптуженог је да он уопште не зна да се било какво убиство десило, и ових 700 цивила.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То ја не могу да.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: ...није у реду да не могу одговорити на човеково питање.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Је ли може да одговори?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите. Не, ја морам да кажем да је одбрана да он не зна, према томе, добићете одговор на питање које садржи можда нешто што Ви мислите. Разумете?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Разумем Вас потпуно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Прво реците уводно, реците му шта сте Ви, на шта. Само да упознамо.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Председнице у одговору на генералово питање кажем, знали смо и знао сам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: И предузели смо мере све, нисмо могли да дознамо и нема појединаца који су чинили најгнусније ствари па смо уз помоћ ове матице војске Републике Српске протерали их све из Зворника, на несрећу нашу, уз одређену организацију су се вратили и за длаку побили све нас у штабу, према томе, знао сам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: За шта?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: За понашање и учинак тих појединих група.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па господине Поповићу, за оптужницу ме интересује, шта сте знали из оптужнице. Оно што није у оптужници то ме не интересује. Из оптужнице шта сте знали?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Из оптужнице сам знао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Што је било везано за Економију 2, то је била она.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта сте знали?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Екипа коју смо удаљили напоље кад нису хтели да кажу ко је то починио, то је била она екипа која је, ако се сећате, изреке господина судије који је отишао кад су ногом отворили врата да нам се освете и покушали да нас побију све заједно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ма за која убиства из оптужнице, и једни и други сте знали, конкретно Вас питам, Ви сте све кажете знали смо, сад то, не знамо за шта сте знали.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Ја сад појединачно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Јесте ли знали за Дом културе у Чelopeку да су убијали?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ти добровољци?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Не.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нисте?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: То нисмо знали. Знали смо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Јесте знали за 700 људи из Техничко-школског центра и Дома културе Пилице?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Не, нисмо знали.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нисте знали?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Ја Вам говорим оно што смо знали, човек је питао да ли смо знали за поједине.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па да, али то може сад да буде знали смо не знам, ми морамо да знамо шта сте Ви то знали. Човек пита, а не зна шта сте Ви знали, сада кажем човеку да Ви нисте за јуни уопште знали да је ико убијен, то је одбрана Ваша, а тужилац тврди да сте знали, разумете? То су значи сад два сучељена става. А суд треба да утврди да ли сте Ви знали или нисте?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Госпођо председнице, да би било вештаку јасно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Нећемо сада да одбрану, само.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: За Дом културе у Чelopeку смо сазнали кад се несрећа десила.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Нећемо одбрану сад.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Кад се несрећа десила.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нисте знали док се дешавало. Добро.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Али је то чувала милиција са посебном милицијском станицом. Могу сести, јер треба да наставим?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Седите. Добро. Овај, везано за ове самосталне јединице, то је страна 32, Вашег извештаја које прескачу командни ланац.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е, то сте овде везали за територијалну одбрану је ли то можемо да кажемо да је то само везано за територијалну одбрану на почетку бар ова фус нота 23, или се то односи уопште? Значи, на било, на све војне структуре.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То се госпођо судија односи на све. На све, али будући да се овде претежно говори о територијалној одбрани, ја сам у контексту територијалне одбране говорио.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Које би то биле самосталне јединице у оквиру територијалне одбране?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У оквиру, самосталне па рецимо могла би бити диверзантска, могла би бити противдиверзантска, могла би бити нека јединица за рушење и запречавање, сасвим је ирелевантно, сасвим је небитно, то све зависи од територије на којој се она налази и од специфичности коју треба тамо, задатака које треба тамо да извршава знате? Може да буде рецимо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта то значи што је она самостална?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То значи, то значи да је она, то не значи да она нема своју команду, то је прво. Друго, то значи да она на тој територији може да врши избор циља и начина дејства по сопственом нахођењу и времена дејства знате, значи.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Али под чијом је командом? Кажете, не значи да није, наравно да није.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Она је увек под командом нечијом. Ако је самостална јединица.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ако се зове самостална?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Неко је морао да је формира, та команда војна која је формирала, то је њена претпостављена команда.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Сад, питам Вас због тога што под тачком 5 подтачка 27 на страни 22 овог Упутства о територијалној одбрани, каже: самосталне јединице су под непосредном командом штаба.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па наравно, јер се ради о самосталним јединицама територијалне одбране.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, под непосредном командом.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да су самосталне јединице под командом ЈНА, онда би то била команда ЈНА, значи, сасвим је свеједно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И добро. Ако имамо неки самостални вод.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И команду штаба ТО, има ли неко између њих ако се она зове самостална?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, нема нико.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нема.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Нема.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је специфичност те самосталне јединице.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па то Вас питам, зато што овде пише под непосредном командом штаба, да ми то објасните. Добро. Зато се оне и зову самосталне је ли?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Зато се и зову самосталне.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А по роду могу бити.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Сасвим различитих родова.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имамо овде, у документацији каже специјална полиција. Каква би то била јединица?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је нека.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли сте Ви тако нешто сретали?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако нешто ми нисмо имали у редовној да кажем формацији, али је могуће да је и то формирао. Неко је одредио да то буде нека специјална полиција са неким специјалним задацима, обавезама и опремом. Тако је крстио, мање-више и небитно, али је могуће и то. Нисмо имали таквих јединица специјалних полиције у мирнодопским да кажем, формацијама, али ето у ратним се појавила потреба и они су је тако, тако крстили, тако су је формирали. И оно што је самостална знате, то бих подвукао, та реч самостална, дакле, тај термин у суштини подразумева самосталност у избору начина дејства, у избору принципа, тактичких начела и свега тога, а не значи њену самосталност да она може да ради шта хоће, без своје командне структуре. Још једном подвлачим да се командна линија односно командовање не прекида ни у ком случају и она мора да има претпостављене. Наравно, догађа се, али то онда није институционално решење, него је оно што зовемо башибозлук.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Зато што управо у овој одлуци о формирању војно-територијалне команде каже да су то самосталне формације у чл.1, да ли то значи да, су оне у том смислу у коме сте сад објашњавали.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У том смислу је значи, војно-територијална команда њихова претпостављена команда.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, командант војно-територијалне команде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дабоме, зато што је ту јасно и дато у опису њених ингеренција, њених надлежности те војно-територијалне команде, између осталог, поред рецимо мобилизације или већ не знам чега другога, и командовање специјалним јединицама, сасвим могуће.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А везано за ову асанацију, Ви сте нешто причали, али сам ја хтела да Вас питам, та асанација се по правилу врши на бојишту или не?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: По правилу наравно, јер је потреба таква, треба санирати бојиште значи, унутар бојишта имате простор дакле, читаво, читаву територију земље називате ратиштем. У том имате бојиште ту.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро. Да се вратимо на овај наш терен, значи имамо ситуацију да стотине цивила су убијени, то ја мислим да није спорно овде у овој судници.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Нажалост.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овај, и да се та тела тих несретних цивила скупљају на једном у сред града, на једном.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Сабирно неко место.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Кланици, то се зове Герина кланица, значи, месара нека, ту долазе и лекар и медицински техничар, долази и значи кола нека довозе те људе, долази полицијски службеник, ту се обавља тај посао, ти људи се сахрањују, каква је сад то асанација у граду? На шта то може да указује? Је ли су то људи са бојишта, из борбе или шта је? Ко ту треба да ради ту асанацију?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Асанација у насељеном месту нема никаквих посебних специфичности у односу на асанацију бојишта на терену, тамо негде ван насељеног места, ван урбане средине. Она има само специфичност у том смислу што се асанација насељеног места врши уз максимално учешће структура тога града, значи, државних структура тога града, што је и логично знате. Јер пошто је град у питању, пошто су значи, велики демографски центри, велика концентрација, значи ту треба ангажовати јер су ти ту на дохвату све органе државног система, али то нема никакве принципијелне разлике у односу на асанацију на терену, тамо негде у некој шуми или у некој забити или некаквом положају и тако даље. Принцип је исти, то само што су се појавиле ту различите структуре, то само погодује у том смислу што су се у граду нашли и полицајци и ветеринар, и не знам, лекар и овај и онај и тако даље, знате. Али то је потпуно небитно у односу на ту неборбену активност која се зове асанација терена, она је јединствена, потпуно идентична, да ли је тамо или је у граду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И ко је сад тај ко све то организује?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дакле, то смо.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, да ту дође и ауто, да дођу и ови што копају и ови с лопатама.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да дође и полицијски службеник.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И санитарни инспектор, да дође лекар из здравственог центра.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, пошто се ради о врло сложеној активности.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Пардон, да се после спискови тих погинулих нађу код директора Комуналног предузећа који је члан Комисије за асанацију, чији председник је предратни шеф цивилне заштите, ко то мора све да обједини?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Е овако, значи, пошто се ради о врло сложеној, сложићете се, активности.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Рекли смо да је по правилским одредбама то првенствено активност и задатак војних органа, ако тај командант војне јединице преко свог помоћника, команданта за позадину наређује да се формира јединица за асанацију, тај помоћник за позадину издаје, односно припрема наређење које потписује командант те војне јединице и формира се ад хок јединица за асанацију, јачине вода или рецимо до чете максимум, која ће имати примера ради, тридесетак-четрдесет војника, која ће имати два-три лекара, која ће имати једног или два ветеринара и тако даље. Дакле, дакле, да испуни ту структуру. Тај старешина јединице за асанацију, под његовим је сада патронатом све, дакле, он руководи и са свим тим људством, читавим тим људством, и људством које је добио за копање гробова и људством које је медицинском, које треба да врши идентификацију и тако даље.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ако то није војно лице?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако то није војно лице, то ће онда извршити неко цивилно лице знате. Првенствено треба да буде војно лице и ако ту има војних јединица, онда је њихова то првенствена дужност, ако њих нема, а асанација захтева то, онда ће се узети цивилне структуре.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А шта рекосте што је избачен онај тамо, неки официр из те комисије, па нема више ниједно војно лице у комисији, 28. априла.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не знам како бих могао да тумачим осим погрешком једном, то је погрешка неке претпостављене команде, зашто? Зато што то војно лице толико има задатака, он има обавезу поред тога, што све треба да руководи са њима, да их употреби, да то све заврше знате, он има ону највећу његову обавезу, а то је да у три примерка напише извештај о томе, да један примерак даје својој претпостављеној команди, један примерак треба да да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е, ево, сад згодна прилика, ту је овај командант Штаба територијалне одбране на дан 28.априла и ми овде имамо писмени доказ да је он донео значи, ево га, овако, Привремена влада 28.априла на дан када Привремена влада поставља господина Поповића за шефа Штаба територијалне одбране, доноси одлуку да се ставља ван снаге претходна одлука о образовању Комисије за асанацију у којој је био један онај официр и

каже овако: послове везане за асанацију бојишта преузима и организује командант Штаба територијалне одбране и онда имамо 19. маја одлуку, наредбу о формирању Комисије за асанацију, командант Штаба територијалне одбране каже ту улазе, значи нема ниједног овог представника војног, каже Комисија има задатак да приступи асанацији бојишта. Значи, ово се доноси 19. маја, а 28. априла те послове преузима командант Штаба територијалне одбране, који након значи 20 дана одређује, формира Комисију и ту нема овај, ниједног тог војног лица. Имате ли Ви неко питање за господина који је формирао Комисију за асанацију?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно, наравно. Ево, ево ја ћу само да образложим, значи, сасвим је нормално значи да се у зони одређеној при асанацији ангажују пре свега, војне снаге. Ако њих нема, онда се ангажују снаге опште народне одбране, хоћу рећи Штаб рецимо територијалне одбране. И за те потребе јединице цивилне заштите, што је специфичност посебне врсте, јер је асанација терена у опису посла цивилне заштите, а не цивилне одбране као, као борбеног дејства знате. Али пошто јединице цивилне заштите нису биле формиране, нису биле дизане, јер се у миру иначе не држе него се тек у рату активирају, а овде нису активирани, једноставно тај човек није имао других никаквих других могућности, него да формира Комисију која ће да изврши тај задатак, знате. Пошто му општинска структура је једноставно с тим својим сазнањем да постоји представник опште народне одбране, оличене значи у команданту и у штабу ТО препушта односно њему, зато повлачи ону своју наредбу и каже да се та наредба о формирању комисије укида, што обавезује сада њега као представника опште народне одбране да формира своју комисију и он је то учинио. Првенствено је требао да чини од представника војних да кажем, припадника територијалне одбране знате, првенствено од њих, дакле, његов командир јединице за асанацију је требао бити неки резервни старешина из територијалне одбране, али ако он то није имао рецимо, може и то да се деси, он је могао да котира неку личност из цивилних структура, примера ради, то је један оперативац из овог, погребног предузећа, зна ствари и познаје проблематику и он одређује и каже Ви ћете бити председник те комисије, односно командир јединице за асанацију. Е то што није одредио војника то је сада његова, односно припадника територијалне одбране, то је његова грешка условно да кажем, али и није ако није имао личност за такву ствар, него је узео цивила, што је и логично, узео је из.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И добро, формира Комисију и шта даље? Шта се даље дешава?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Кад формира Комисију, постоји шеф те комисије, значи, постоји неко ко руководи са њом.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Председник Комисије?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Председник Комисије, тај председник Комисије је дужан да по обављеном послу, он му издаје задатак и

каже му: слушај, ти са својом Комисијом и са још 15, 20 или стотину људи који ће ти помагати у сахрањивању, урадићеш посао ту, ту, ту и тако даље, договориће се где, потом извештај један примерак мени да знам шта се урадило.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е тај председник Комисије каже да он никакав извештај није подносио. Да ли можете то да нам објасните?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Могу једино да тумачим тиме што или неажурност тога који је требао то да напише, или је неажурност команданта штаба који је требао да му тражи то знате, неког објашњења другог нема, јер су то врло важна документа у том општем ратном хаосу, могуће је да се тог момента то не уради. Али је исто тако могуће претпоставити, логично би било, да командант штаба ТО ипак упути курира или информацију том председнику комисије и да му каже; у року од 3, 4 дана, 5 дана или не знам 10 дана, доставићеш ми извештај шта си урадио поводом тог, тог и тог задатка. Ето то је једна логика поступања знате у тим фактичким ситуацијама.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Можда и не говори истину кад то каже.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Мислим, ја говорим оно што, што би, што би ја као командант Штаба ТО чинио и што.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: А онда ћете рећи.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ето, то је моје.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да, можда лаже да није извештај писао. Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Можда. Могуће је, врло је могуће. Једноставно и то је могуће.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не, не, зато што овај, одбрана оптуженог је да он нема појма за те лешеве, он је формирао Комисију зато Вас питам.

Опт. БРАНКО ПОПОВИЋ: Могу ли ја да одговорим.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите. На шта?

Опт. БРАНКО ПОПОВИЋ: На сва ова питања која су била између Вас и господина.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да одговорите на моја питања или на? Имате нешто да питате?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Зашто војно лице није било председник комисије, из најпростијег могућег разлога, то су били дани извлачења Југословенске Народне Армије из Републике Српске, односно Босне. Претходни члан Комисије за асанацију је био један заставник пореклом од Ужица, пошто је припадао тој структури која се извлачила, није могао бити поновно именован.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Вероватно отишао? Извукао се?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Отишо и у тим условима смо за, за команданта, за председника ставили човека који је за цивилну заштиту, што мислим да је настручније, ту је и комуналац, могуће је да су записници стизали, да администрација ми није казала и то је могуће. Овај, да сам ја

присуствовао седницама, седницама општинског, у општини сваки пут, то не стоји, нити је ико реко. Ја само имам једно питање за Вас господине генерале, шта је по Вама војно-територијални орган и војно-територијална команда?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па то би се могло рећи да је идентична ствар.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Слажем се.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али је војно-територијална команда је значи структура која подразумева команданта војно-територијалног, све је војно-територијални орган који има значи, команданта, има оперативца, има позадинца, има дакле, дакле, то је синоним условно да кажем. Кад кажете војно-територијална команда и војно-територијални орган, то Вам је.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Господине генерале, је ли то у југословенским условима војно-територијални округ, је ли то то?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Е видите.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Одсек, одсек.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је. То је некада био пре свега, то су били секретаријати.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Јесте.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па кад су они престали, значи, кад више та активност нису могли цивили да одрађују како треба, пребачена је у војну структуру и зато су они формиран, дакле војно одељење или одсек свеједно.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли војно-територијални одсек има икакву командну улогу или је могао имати икакву командну улогу над било којом формацијом, или је само вршио мобилизацију?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У правилским одредбама Савезне Републике Југославије, сада Вам то могу рећи одмах, а за подручје Републике Српске не могу сада да кажем док не консултујем литературу, за подручје Савезне Републике Југославије, командант војно-територијалног органа је то могао да чини. Постоје упутства, могу да их донесем на следећи, за следећи случај, која су издата из Треће управе Генералштаба која регулише ангажовање односно рад војно-територијалних органа оличених у облику одељења и одсека, који су између осталог у свом садржају својих активности између осталог, имали и командовање јединицама такозваних војно-територијалним јединицама, тако су их крстили. И зато сам на почетку и док још нисмо ни почели дискусију, Вама рекао да се са резервом то гледало, то је једно лоше концепцијско решење и сви су гледали са једним подозрењем такво решење, али оно је било такво *dura lex sed lex*, значи решење је било тако и ми смо то морали извршавати, знате, зашто госпођо судија? Наређено је било да војно-територијални орган, хоћу рећи, војни одсек или војно одељење, командује, односно командант њихов, командује неким снагама на тој територији, што у ствари представљају рецидив, остатак неке

територијалне компоненте, значи, супротно можда, вероватно, али за нас је то била обавеза и ми смо то морали извршавати. И ја сам дужан да Вам овде пред Вама нарочито кажем поштујући и суд и све вас да је било дискусије стицајем околности Ваш саговорник је био у прилици да у Министарству о томе дискутујемо и да се каже и да заменик министра рецимо Савезне Републике Југославије овако каже: људи ово је недопустиво решење и морамо тражити неко друго решење. Зашто? Јер дајемо страховито велика овлашћења командантима војно-територијалних органа односно одељења, односно одсека, да командују са јединицима просторне структуре, које фактички не могу да обаве, јер је, јер је велика то сложена проблематика, али је тако било наређено и тако се поступало, но, срећом иза тога сада се рецимо, говорим за Србију, ситуација је сасвим другачија зато што се прелази на професионалну војску, то се губи, тога више нема тако да.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Господине генерале, још само једно питање. Заменик команданта за везу у ратним условима.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Односно начелник везе у команди.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: У ратним условима у корпусу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У корпусу.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: У ратним условима да ли је то исто као командант за везу, заменик команданта за везу у мирнодопским условима?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите, извините, погрешно сте се изразили, значи, постоји само начелник везе у команди корпуса, било да је у мирнодопско било да је у ратно време, сасвим је свеједно. Начелник везе у корпусу, функционише и у миру и у рату, сасвим су му задаци идентични.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Бојим се да нисмо се разумели.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Кажите.

Опт. БРАНКО ПОПОВИЋ: Односи са Југославијом, у односу са другом државом.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: А Ви ми говорите о овој вези, то је већ нешто друго, јер сте ми рекли о вези, веза је техничко питање и због тога Вам говорим. Ово је официр за везу, Ви говорите о официру за везу?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Јесте.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Е поставите ми питање у вези официра за везу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте рекли помоћник команданта за везу. Ја питам шта је то?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Шта је то.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А Ви одговарате.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Погрешио сам, ја сам погрешио.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви једно питате, а он друго.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Погрешио је у формулацији питања.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Погрешили сте, прецизно се изјашњавајте, да би могли да добијемо одговор који ће нам служити.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Помоћник команданта за односе са Југославијом, у мирнодопским, са СФРЈ, СРЈ.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Помоћник команданта.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Опет сте исто питали као малопре.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Корпуса, корпуса.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Али сад смо га разумели, сад смо га разумели.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ја нисам.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите госпођа судија.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Можда сте га Ви разумели.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Значи у команди високе оперативне структуре.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Офицер за везу? Је ли то питате Господне Поповићу?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: То, то.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли то овај офицер за везу?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па то реците, тим речима.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли је то у ратним условима нешто друго него у мирнодопским условима?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ништа друго, идентично је и једно и друго, само су специфичности у ратним условима што ће имати специфичне задатке везано за употребу јединице иначе је у принципу идентична личност, овај, идентична активност.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Да ли се од тог команданта очекује да у ратним условима снабде муницијом?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Он није командант, опростите.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Тим официром?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Офицер за везу.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Обезбеди муниције које фали, делова и тако даље.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Очекује се, од њега се првенствено очекује да потпомогне то снабдевање, да га иницира, да на неки начин исформулише потребе за тим и тако даље. Али не иде снабдевање муниције ни наоружања, ни опреме, ни хране, преко официра за везу, него иде преко логистичких органа, а он је само управна структура која обезбеђује услове за то.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Управо тако. И имам још само неколико питања. Прочитали смо одлуку Председништва која задужује председника да формира, направи организациону шему војске Републике Српске. Имамо већ 15.05.92. заповест бр.1 од Шековићке, од бригаде Бинач која се односи на Кладањ и Зворник, то је за Зворничку бригаду.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Дакле, за Зворничку бригаду.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Дајте вештаку да погледа то.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Ево изволите.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Дајте прво ја да погледам, пошто још увек ја овде као нешто руководим овим поступком, да видим шта показујете, да ја нађем. Добро, имам тренутно ту испред себе, заповест за одбрану број 1. Погледајте. Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Погледао сам, можете поставити питање, изволите.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Имате друго питање то је.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, шта је у оквиру овога? Шта је питање?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Па јел се ту не види јасно да се заповеда бирачким јединицама од Бирача јединицима у Зворнику.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Господине, команда јединице Бирачке издаје борбену заповест.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Јесте.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Својим саставним елементима, после одлуке, после друге тачке, видите прва тачка је о непријатељу, друга тачка задатак те јединице, трећа тачка је задатак јединицама. Ту су тачно назначени њени формацијски састави и њихове обавезе. Погледајте, први је Први пешадијски батаљон са Шестим пешадијским, са делом Шестог пешадијског батаљона, и хаубичким дивизионом. Трећи батаљон, дакле, свака јединица те Бирачке бригаде добија своје задатке. Између осталих, помиње и шта? Помиње и снаге територијалне одбране од, видите, одред територијалне одбране брани реон где ће, то је дакле нека структура територијална која се у зони дејства ове бригаде ангажује по систему или субординације или сарадње значи, субординација ако је под његовом командом, ако није, онда дејствује самостално на том посебном задатку и овога само обавештава.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: То је наредба, то је наредба.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је. То је права заповест, то је наредба.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Заповест једне бригаде?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је. За поступање свих елемената формацијских те бригаде.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Јесте.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: И придатих снага, и придатих јединица.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Имамо још у оном познатом писму забрану употребе јединица у Зворнику од стране ТО-а, опет од Бирачке јединице. Јел то наредба?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо судија, погледајте Ви па ћу ја да погледам.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Председница зна.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ја ћу погледати само док види госпођа.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Ево.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: То смо сад малопре читали, исељавање тачно, «забрањујем употребу јединица без мог одобрења» Штабу територијалне одбране.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Ко то може издати такво наређење?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ваш само претпостављени.

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Претпостављени.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па то је, рекли сте да не може да му буде командат Андрић.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тај није могао да му то нареди. Тај командант није могао по систему руковођења да му нареди Штабу ТО, јер није био, штаб ТО није био под командом Бирачке бригаде.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Господине Поповићу је ли Ви прихватате да је ова наредба Вама издата значи од стране Вашег наредбодавца, команданта Андрића?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Па ту пише.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли Ви то прихватате?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите, он је фактички то могао и он је то фактички урадио, али то није.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па не питам, питам само да ли је правилно могао.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Није, није исправно то.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, је ли исправно убијати цивиле?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Наравно да није.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па онда на ком смо ми терену? А шта сте Ви рекли?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Ја то писмо нисам никад видео.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А шта га онда питате?

Оптужени БРАНКО ПОПОВИЋ: Па питам га шта се дозвољава у оквиру структуре војске Републике Српске?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ево шта, госпођо судија, тај командант Бирачке бригаде је могао издавати задатке само својим потчињеним јединицама које су у његовом формацијском саставу. Онима који нису, између осталих је то и Штаб територијалне одбране Зворник, њих је могао само обавестити о томе, могао им је доставити то на знање, без обзира што је у форми тог наређења, то нема везе.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи, није могао да му нареди, али је написао наређујем. И сада је ли можемо да закључимо како је тај коме то упућено писмено, могао то да схвати, као наредбу или као?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, он није никад могао да је схвати као наредбу, већ као једно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Као захтев за садејство, као шта? Молбу?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Као садејство или као рецимо информацију да се ту, да се ту одигравају такве ствари.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: И игром случаја баш се то и десило, видите, интересно. И тако у два-три наврата, баш тих дана се то десило. Како то објашњавате? Је ли можете то да нам објасните?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па не бих могао да се изјасним у том смислу, правилски гледано то није у реду знате. Једино да ако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да је све правилски гледано, не би ми овде били, ми би сад били негде на Ади Циганлији, изволите.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ако је, ако је, виша команда, корпус конкретно рецимо, што командант Штаба ТО може да не зна, да је командант корпуса овластио команданта бригаде Бирач да између осталог, буде и Штаб ТО са својим снагама под његовом командом, то је могуће. И то је исправан пут, све друго је узурпација сопствених овлашћења.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ви сте рекли да је после одласка ЈНА територијални, Штаб територијалне одбране је ли тако, команда војна у Зворнику?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е, 27-ог или 28-ог се иселавају људи из Дивича, прва оптужница, читали сте.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ко је тад војни командант у Зворнику?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Командант штаба ТО.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Изволите. Да, Ви сте у ствари мени преузели улогу, Ви не питате сад, Ви сте имали кад да питате. Е овако, хоћете да ми објасните ово.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Председнице већа, хоћете да га пустите да заврши?

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Нећу да га пустим сад да заврши, јер он је мени узео реч.

Адв.МИРОСЛАВ ПЕРКОВИЋ: Онда после Вас.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Овај, хоћете да погледате ово? 10. јуна Привремена влада каже издаје потврду, 10. јуна, тад су већ мртви ових 700 људи, каже, којом се потврђује да је Пиварски Стојан примио новац за јединицу специјалне намјене за месец мај '92., и сад ту имамо, значи, то је она јединица Пиварски.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте. Та назови је специјална, тако смо је звали.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта то значи јединица специјалне намјене? Да ли то можете да ми објасните?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Ништа особито, ништа посебно, значи, то је јединица која је имала неке специфичне задатке на том неком простору, али ништа у принципу не мења ствар, то само показује да је она

била ангажована у тој командној структури и да је по тој основи тражи да јој се исплати новац и ништа друго.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па то је иста она јединица за коју мало пре нешто смо чули овде паравојна јединица итд.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Па јесте.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ми немамо овде у оптужници иначе паравојне јединице.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да, али видите врло је вероватно значи да се она подредила систему руковођења на терену, значи систему који је владао чим је тражио да јој се исплати, знате, јер ви нећете.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи плата потврђује да је новац.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Да потврђује, тако је да је новац припремљен.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Издаје му потврду да је он примио новац.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесте, што индиректно показује да је та специјална јединица ушла у систем руковођења на терену под Штабом ТО или бригаду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А шта вам значи ово група специјални вод, вод Пиварског.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па онда имамо списак људи о чијим активностима сведоче разни људи овде сведоци, оштећени итд. између осталог па и неки припадници те јединице и овде имамо потпис оптуженог тј. његово да кажемо лажно име Марко Павловић ту.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Добро, алиас, да, псеудоним.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли то нешто вама указује?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Мени указује да својим потписом гарантује да су та лица припадала тој јединици и која је радила за потребе ту на терену и на основу тога и оправдава тада да кажем ангажовање тих финансијских средстава.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, а шта Вам значи ово «списак за исплату припадницима ТО српске општине Зворник па каже: Пиварски Стојан од 01. до 31. маја, за тачност података специјалне јединице одговара Пиварски Стојан - сагласан Марко Павловић»?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То значи да је само потврда онога што је у формацији приказано. Овај командант вероватно да је тај командир или командант тај Пиварски приказује списак својих војника.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А овај?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Овај само потврђује, да кажемо тако, ту констатацију.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Само је оснажује да тако кажем, верификује, то је акт верификације у том неком смислу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Е, а ово, исто овако интересно каже, «Списак за исплату припадницима ТО српске општине Зворник за мјесец април разлика», значи то је за април, али све то дешава се ја бих рекла најраније 31.маја јер пише потврда је био у јединици од 01. до 31. маја и то, ја нећу рећи име, ово је сведок «Седам» који овде тврди једно, сведоци тврде друго, то ће суд утврђивати, поручник, па каже «Сагласан Марко Павловић», значи ово је опет списак за исплату, значи до 31. маја, «Одобрава пуковник Благојевић Видоје», то је тај Видоје.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тај је командант бригаде, значи он је већ преузео некакве.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Не знамо ово кад је потписано, али за период до 31.маја сагласан Марко Павловић одобрава Видоје, шта то значи?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Видите, потпуно јасно, видите.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли то неко двојство, шта је то?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, не, неки заостатак новчани који је требао да се исплати, исплаћен са неким закашњењем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Значи ретроактивно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: А шта значе потписи ове двојице?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Само констатацију да су то аутентична лица из те јединице и да њима припада то право. Они то својим потписима гарантују и тврде и то је материјални документ финансијском органу ове бригаде ако је она преузела финансирање тога или ако не онда неком у општинској структури ко је дао новац јер мора да вам постоји документ писани траг коме сте дали новац, а тај финансиста увек када требајује одређену количину новца из трезора знате он мора да има доказе о употребљености тог новца, значи где је дао. Ето то су документа којима се то показује.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имамо овде ту Каракајску чету чувену која је нажалост чувала те затворене цивиле покупљене из 17 села, прочитали сте оптужницу.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Јесам, јесам.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Па о том делу ћу да Вас питам, и имамо један писмени доказ да је тај Здравко Благојевић звани Чаруга, у коме пише да је он командир Каракајске чете, за коју сви ти припадници кажу да је то Каракајска чета, значи сеоска чета Територијалне одбране Зворник, они тако тврде, е овде у писменом доказу пише опет због те плате, значи списак тих припадника од 1 до 64.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: До Н, није ни битно.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Значи сви припадници, па онда каже, «од 01. до 30.јуна», значи то је овај период од 01. до 08. су ови људи убијени, од 01. до 30. јуна пише «Други батаљон – Прва чета – Каракај», па под бројем 1. Благојевић Здравко командир те чете.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У реду.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта Вама указује то Други батаљон, Прва чета?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Госпођо судија, то мени указује ближу локацију тих лица која су на списку. Значи сва та лица су из Другог батаљона, из Друге чете, значи јер батаљон.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Из Прве чете.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Из Прве чете, јер батаљон њега чине три, најмање три чете, може да има и више, е а он овде наводи да тај Други батаљон има Прву чету састава тог и тог. Према томе само ми детаљно показује да су то припадници тог батаљона, односно те чете.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Батаљон чега?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Батаљон војника који су ту били на терену.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Територијалне одбране или војске Републике Српске, ако можете да кажете?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Е сад.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Ако тврдите да су сеоске чете припадале Територијалној одбрани, односно ВТК.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дозволите ми, ево шта сад могу да кажем.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Шта сад ово значи?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Дозволите, према мобилизацијском развоју, значи према оној одлуци о формирању Зворничке бригаде сигурно је одређено који батаљони улазе у састав те бригаде, а које чете и са територије такође улазе ту. Ако постоји писани документ у коме се наводи да је Други батаљон саставни део бригаде онда не можемо третирати ову јединицу као јединицом територијалне одбране, већ је морамо третирати као јединицом бригаде, ако не постоји писани документ онда можемо прихватити фактичку чињеницу да још увек тај Први батаљон са том Другом четом или обрнуто тај Други батаљон са том Првом четом још увек није инкорпориран, још увек није ушао у састав те бригаде јер је то процес.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Добро, ми имамо сведоке који о томе говоре па ће суд и то ценити.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То треба истражити, ако постоје документа.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Имамо команданте батаљона који кажу да тих дана уопште у почетку уопште нису били задужени ни са једном од ових чета, па Вас питам у светлу тога.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је могуће.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Да ли је то могуће?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: То је врло могуће.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Такав исказ?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тако је, и могуће је ово, сви остали, ово је врло битно, значи све оно што није формацијом предвиђено за Зворничку бригаду, а остало је раштркано по тим селима то је све територијална компонента која остаје под командом, још једном подвлачим, војно територијалног органа, односно Штаба ако је он још увек функционисао.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Каже овде глава 3. руковођење и командовање у територијалној одбрани, овог Упутства, па каже једна од функција је и стално праћење поступака агресора и познавање његове борбене технике, борбених могућности, које јединице то раде у оквиру ТО?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: У оквиру ТО то раде обавештајни органи пре свега, обавештајни официр у команди, у Штабу територијалне одбране.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Је ли то безбедњак?

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Не, него обавештајни официр.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Обавештајни официр.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Безбедњак се бави обавештајним и контраобавештајним стварима, значи шта се догађа у његовој јединици, а обавештајни официр шта се догађа код непријатеља.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Код непријатеља.

Судски вештак др МИЛЕ СТОЈКОВИЋ: Тај обавештајни официр у Штабу.

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА: Проблеми? 10 минута, колико је то? Пола три. Сутра имамо сведока, можемо у среду. Не можемо да причамо јер техника нам не ради.

Због техничких проблема у режији суд доноси

Р Е Ш Е Њ Е

Главни претрес се ПРЕКИДА.

Исти ће се НАСТАВИТИ

29. јуна 2010. године са почетком у 09,30 часова.

Довршено.

Записничар

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА-СУДИЈА

БРЗ 30170